

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Н.
КАРАЗІНА
СОЦІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

Кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій

**Пояснювальна записка
до кваліфікаційної роботи
на тему
«СТОРИТЕЛІНГ В МЕДІАКОМУНІКАЦІЯХ: НА ПРИКЛАДІ
НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИХ БЛОГІВ»**

Виконала: студентка 4 курсу групи СМК-46
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 061 Журналістика

Мацак Ю.Е.

Керівник: канд.соц.н., доцент Хижняк Л.М.

Харків – 2025//

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1 Теоретичні засади сторітелінгу в медіакомунікаціях.....	7
1.1 Сутність сторітелінгу та його роль в медіакомунікаціях.....	7
1.2 Місце сторітелінгу у формуванні науково-популярного контенту в медіа.....	16
1.3 Науково-популярні блоги та їх значення у сучасному світі.....	21
Висновки до розділу 1.....	25
2 Аналіз сторітелінгу в науково-популярних блогах.....	28
2.1 Дослідження сучасних науково-популярних блогів України та світу.....	28
2.2 Аналіз ефективності використання сторітелінгу у сучасних науково-популярних блогах: переваги та недоліки.....	39
2.3 Рекомендації щодо покращення застосування сторітелінгу в сучасних науково-популярних блогах	45
Висновки до розділу 2.....	48
Висновки.....	50
Список використаних джерел.....	55
Додатки.....	61

ВСТУП

Для сучасного інформаційного простору характерна надмірна кількість різноманітного контенту, внаслідок чого увага користувачів до матеріалів, які не привертають особливої уваги та не захоплюють їх з першого погляду, помітно знижується. У цьому аспекті сторітелінг, як інструмент комунікації, слугує ефективним засобом привернення уваги, формування емоційного зв'язку з аудиторією та підвищення рівня сприйняття складної інформації. Особливо це важливо для науково=популярних блогів, які вдаючись до використання сторітелінгу, переслідують подвійну мету – інформування та зацікавлення аудиторії.

На початку третього тисячоліття відбувається поступовий перехід наукової комунікації із вузькопрофесійного середовища у мас-медіа та соціальні мережі. Науково-популярні блоги набувають ролі важливих джерел популяризації знань серед широкої громадськості, долаючи існуючі перешкоди між світом науки та суспільством. Із використанням сторітелінгу складні теми стають легко зрозумілими для пересічних людей, внаслідок чого вони можуть легко і доступно пізнавати світ науки.

На жаль, поряд із позитивними проявами наукової комунікації в медіа-дискурсі, інформаційний простір сьогодення переповнений псевдонауковими теоріями, конспірологічними твердженнями та спекулятивною інформацією. Науково-популярні блоги, в основі яких лежать достовірні джерела, вдаються до використання сторітелінгу з метою створення привабливих для аудиторії, але, одночасно з цим, правдивих історій, які привертають її увагу та сприяють підвищенню медіаграмотності суспільства.

Сторітелінг дає змогу створити тісний емоційний зв'язок між його автором та читачем. Відображення історій реального життя людей, метафор, яскравих прикладів чи особистих інтерпретацій складних понять надає науково-популярному контенту більшої переконливості. Людям простіше

запам'ятати інформацію, якщо вона викладена у формі історії, що актуалізує даний підхід у медіакомунікаціях.

Розвиток соціальних мереж, серед яких Instagram, TikTok, YouTube та інші, дав поштовх до розвитку нових форматів подачі та споживання інформації. Сторітелінг набув рис незамінного інструменту для цього, оскільки дає змогу створювати вірусний контент. Науково-популярні блоги, які є частиною цього тренду, дедалі частіше вдаються до використання інтерактивних та мультимедійних елементів з метою побудови історій.

В умовах сьогодення вадливим є не тільки контент науково-популярних блогів, але й особистість автора, який часто виступає оповідачем. Саме автор надає матеріалам унікальності та індивідуальності, що дозволяє привернути увагу значно ширшої аудиторії. Сторітелінг, як сучасний підхід до представлення наукових даних, синтезує у собі традиційні журналістські підходи з інноваційними інтерактивними та креативними інструментами цифрових платформ. Науково-популярні блоги демонструють як класичні формати розвиваються та інтегруються, утворюючи нові.

Зважаючи на вище викладене, вважаємо тему сторітелінгу у медіакомунікаціях, зокрема у контексті науково-популярних блогів, актуальною. Її детальне дослідження дозволить краще зрозуміти механізми ефективної взаємодії з аудиторією, підвищити довіру до наукових знань та розробити сучасні підходи до їх популяризації у цифрову еру.

Доцільно відзначити, що тематика сторітелінгу в медіакомунікаціях є майже не дослідженою у сучасній вітчизняній науці, мало дослідженим залишається сторітелінг і в контексті науково-популярних блогів. Українські науковці вивчали тільки загальнотеоретичні аспекти медіакомунікацій та ролі в них сторітелінгу. Зокрема, це такі дослідники, як: Ю. Блажаєвська, В. Загреба, В. Колкутіна, О. Куликова, О. Ятчук та деякі інші. Дослідженням тематики науково-популярних блогів займались: О. Гоцур, М. Кіца, М. Іваницька, Д. Спорняк, А. Сухіх, А. Яцишин тощо. Однак проблематика

сторітелінгу у науково-популярних блогах досі залишається мало вивченою, з огляду на що її подальші дослідження є актуальними та необхідними.

Мета роботи – здійснити комплексну характеристику місця та ролі сторітелінгу в медіакомунікаціях шляхом дослідження сучасних науково-популярних блогів України та світу.

Для досягнення цієї мети слід виконати такі завдання:

1. Визначити сутність сторітелінгу та його роль в медіакомунікаціях;
2. Окреслити місце сторітелінгу у формуванні науково-популярного контенту в медіа;
3. Охарактеризувати науково-популярні блоги та їх значення у сучасному світі;
4. Здійснити дослідження сучасних науково-популярних блогів України та світу;
5. Провести аналіз ефективності використання сторітелінгу у сучасних науково-популярних блогах: переваги та недоліки;
6. Надати рекомендації щодо покращення застосування сторітелінгу в сучасних науково-популярних блогах.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є українські та зарубіжні науково-популярні блоги як інструмент медіакомунікацій.

В якості предмета кваліфікаційної роботи виступає сторітелінг в медіакомунікаціях українських та світових науково-популярних блогів.

Під час роботи над дослідженням було використано ряд загальнонаукових та спеціальних методів, вибір яких зумовлений поставленими метою та завданнями. Зокрема, з використанням методу діалектики було визначено сутність сторітелінгу та його роль в медіакомунікаціях. На основі методу спостереження було визначено місце сторітелінгу у формуванні науково-популярного контенту в медіа. З використанням методу індукції було охарактеризовано науково-популярні блоги та їх значення у сучасному світі. З використанням методу контент-аналізу було досліджено сучасні науково-популярні блоги України

та світу. На основі методу оцінки було здійснено оцінку ефективності використання сторітелінгу у сучасних науково-популярних блогах. З використанням методу моделювання було надано рекомендації щодо покращення застосування сторітелінгу в сучасних науково-популярних блогах. Метод узагальнення було використано при формулюванні висновків до розділів та загальних висновків за проведеним дослідженням.

Дипломна робота апробована на _____

_____.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТОРІТЕЛІНГУ В МЕДІАКОМУНІКАЦІЯХ

1.1 Сутність сторітелінгу та його роль в медіакомунікаціях

Перш, ніж перейти до визначення сутності та ролі сторітелінгу в сучасних медіакомунікаціях, вважаємо за доцільне коротко окреслити його еволюцію. Історія концепції сторітелінгу така ж стара, як історія людства. Історично розповідь була активною частиною людського життя протягом тисячоліть. Хоча ніхто не може точно визначити дату появи концепції сторітелінгу, однак можна простежити її еволюцію в історичному розрізі – від візуальної до усної, пізніше до письмової, а у наш час – ще й до цифрової форми.

Історичне тло візуального оповідання з'явилося ще близько 40 тисяч років тому. У печерах Шове на півдні Франції були виявлені ранні твори мистецтва, що зображують повсякденні образи, демонструючи здатність людини відображати або випереджати події [39]. Саме печерний живопис став відображенням перших розповідей в історії людства, які отримали фіксацію та змогли зберегтись до нашого часу. Візуальна розповідь продовжувала розвиватися і стала основним продуктом людської цивілізації. Мистецтво було засобом, який дозволяв людям передавати історію та легенди через зображення. Пізніше історичні приклади візуального оповідання були знайдені в єгипетських пірамідах, на давньогрецьких вазах і фресках, китайських гобеленах, статуях, полотнах тощо.

Десь 40 тис. років до н.е. з'являються також і перші міфи, які були своєрідними усними історіями розвитку світу, і які пізніше отримали письмове закріплення. Саме вони лягли в основу людського світосприйняття. Далі з'явилося усне оповідання, яке стало фольклором. Ці розповіді ґрунтувалися на міфах про походження, які були суб'єктивними для певного міста, села, поселення тощо. Їх декламували як балади. Божества

прославляли молитвою [32, с. 114]. Наскільки ми можемо судити, спочатку вони виникли як усна традиція, коли люди збиралися біля вогнища вночі, щоб послухати епічні казки про героїв, які вирушають у великі пригоди. Люди надихалися цими історіями і жили відповідно до них. Вони прагнули бути схожими на тих героїв – знайти те, у чому вони можуть бути найкращими, і поділитися своїм досвідом з іншими. Вони також хотіли розповідати власні історії, але вони ніколи не були такими грандіозними, як ті, які вони чули, тож вони погодилися додати в ці історії трохи себе – зокрема те, що сталося в їхньому житті і здавалося чимось більшим, ніж історія життя. Так з'являються перші спогади: люди були натхненні тим, що їм уже розповідали, і замість цього вирішили поділитися деякими своїми особистими історіями.

Найдавнішою історією давніх часів, яку людство змогло розшифрувати, є Гільгамеш – історія про стародавнього месопотамського царя, який жив приблизно за 2700 років до нашої ери [50]. Ця конструкція оповіді має наступну структуру: початок із насиченої діями пригоди (за участю гігантського бика), подальшого розвитку персонажа протягом його життя та кульмінації в кульмінації, коли він нарешті завершує свої пригоди. Конструкція оповіді, використана тут, була простою, але ефективною – початок, середина та кінець, з наголосом на шляху героя від звичайної людини до людини, здатної на великі справи.

З часом це розвинулося в епос. Билини переказувалися у віршованій формі. У міру того, як розвинулась писемність і почали створюватися рукописи історій, кількість релігійних писань почала збільшуватися. Їх читали як слова Бога.

Епічна традиція вшанування пам'яті місцевих героїв була підтримана в писемних текстах. «Іліади» та «Одіссеї» – великих грецьких епічних поемах, написаних Гомером. В Індії почали складати Веди. У них були історії про богів, створення та обов'язки людей на землі.

У 2 ст. до н.е. з'являється Новозавітна риторика. Виникає притча, а також нові різновиди роботи з текстом і аудиторією (проповіді). У міру розвитку цивілізацій королі змушували людей вирізати написи на кам'яних стовпах і скелях, щоб зберегти їхні проповіді. Деякі з різьблених писань були особистими історіями цих королів, включаючи подробиці їхнього багатства та кордонів їхніх королівств. Жителі міста, де були стовпи та наскельні зображення, могли читати про досягнення свого короля та обожнювати його. Таблички та сувої також виготовляли із написаними на них історіями [49].

У VIII столітті з'являється перша у світі паперова газета «Столичний вісник», яка почала виходити в Китаї.

У XI-XIII століттях з'явилися поети-трубадури, яких по-праву вважають сторітеллерами Середньовіччя. Вони оновили систему ліричних жанрів (альба, серенада).

У 1455 році була випущена перша в Європі друкована книга – Біблія Гутенберга.

Наприкінці XV- початку XVI століття з'являється професія «збирачів інформації», тобто людей, які, володіючи іноземними мовами, здійснювали збір інформації на замовлення наймачів. Також у XVI столітті з'являються перші новини – інформаційні листки з новинами, які спочатку були рукописними, а пізніше друкованими.

З 1 січня 1785 року у Лондоні почали видавати щоденну газету «The Daily Universal Register», яку в 1788 році було перейменовано на «The Times».

У 1912 році Чарлз Девід Харолд протягом п'яти років з допомогою аматорського передавача проводив у ефірі регулярні програми музики й мови, призначені для невеликої аудиторії ентузіастів. Це було за 8 років до появи офіційного радіомовлення.

У 1920 році почала функціонувати перша регулярна радіомовленнева станція в Піттсбурзі (США). Так зародилась ера радомовлення. Також у 1920-х роках як самостійне мистецтво виникає німе кіно, яке дозволило передавати історії і візуально, і емоційно.

У 1940 роках починає з'являтися звукове кіно, змінюється художня природа кінематографа, а також можливостей розповіді.

Найновішою формою оповідання історій, яка швидко розвивається, є цифрове оповідання, яке вперше було розроблено з винаходом окремих комп'ютерів у 1948 році. Цифрове оповідання – це просто використання цифрового носія для розповіді історії. Він може поєднувати нерухоме зображення, рухоме зображення, звук, текст і істотно збагачує враження для глядача. Розповідь історій еволюціонувала, і ця зміна підвищила ступінь інтерактивності та доступності медіа. Цифрове оповідання використовується в продажах, рекламі, розвагах і зараз є ключовим інструментом в освіті [49].

Зокрема, у 1997 році І. Баргер створив сайт Robot Wisdom, де почав викладати інформацію на теми, які його цікавили. Він назвав свою діяльність web log, що у майбутньому стало іменуватись як blog.

У 1999 році з'являється перший безкоштовний сервіс для ведення блогів – Blogger.com. Щодо сторітелінгу це означало новий шлях розміщення різноманітного вмісту у формі блогів для глобальної аудиторії.

У 2004 році був створений Facebook. На той час вже існувало 4 мільйони блогів.

У 2005 році було створено YouTube. Ця подія ознаменувала початок створення цифрового сторітелінгу.

У 2010 році було засновано Instagram. Почалась епоха цифрового візуального контенту і візуального сторітелінгу.

У 2011 році на YouTube була введена функція онлайн-трансляцій. Внаслідок цього особливого значення набуває відеоблогінг як інструмент поширення розповіді.

У серпні 2011 року компанія «Coca Cola» починає створювати історії як основу своєї маркетингової стратегії. Саме ця подія стала точкою, з якої сторітелінг починають розуміти як «маркетингову дисципліну».

У 2015 році компанія Nike запустила рекламну кампанію Better For It. З цього року починається розвиток сторітелінгу у рекламі у тому вигляді, яким ми його бачимо й нині.

У 2016 році як новий спосіб комунікації виникають Instagram Stories.

У 2017 році відбувається остаточна зміна інформаційних акцентів: #MeToo, боротьба за рівність, еко-активізм. У цей час посилюється значимість історії бренду та його взаємодії зі світом.

У 2020 році з'являється StoryLiving, що дало змогу людям переживати історії через VR-технології.

Зі сплеском ігор серед молоді, цифрові історії почали обертатися навколо ігор. Історії Бланка Маркса гарний тому приклад, коли справа стосується Dungeons and Dragons та інших ігор [49].

Таким чином, історія розвитку концепції сторітелінгу має давнє коріння і пройшла великий шлях від давніх часів до сучасності. Вона відображає те, як людство завжди використовувало розповіді для передачі знань, культурних цінностей, ідеалів та історій.

Історія, яку розповідають, не є унікальним явищем у XXI столітті. Від самого початку історії поширювались шляхом усного переказу від одного покоління іншому – у фольклорі, згодом створення цікавих історій стало основним завданням художньої літератури, а на сучасному етапі створення історій відбувається із застосуванням технології сторітелінгу. Одночасно з цим слід відзначити, що сторітелінг не є історіями в літературному розумінні, не зважаючи на притаманні йому цінність змісту, красу слова, відточеність форми. Саме тому І. Побідаш під поняттям сторітелінгу розуміє один із ефективних методів донесення до аудиторії інформації, мотивування людей на вчинок, досягнення найвищих результатів діяльності [23, с. 146]. Використання цього методу на сучасному етапі має місце у багатьох сферах діяльності людини: у медіа, міжособистісній комунікації, рекламі, бізнесі, піарі, освіті, адмініструванні, політиці, мистецтві, психотерапії тощо.

Розповідь історій в кожній з цих сфер має певну мету – розважальну, інформаційну, надихаючу, мотивуючу, захисну, переконання тощо.

Зважаючи на це, нині не існує єдиного підходу до розуміння поняття «сторітелінгу». Зокрема, з позиції С. Васьківської, сторітелінг (story – історія; telling – розповідати) є ефективним методом донесення інформації до аудиторії через розповідь зворушливих, смішних або повчальних історій з вигаданими чи реальними персонажами; у собі він поєднує управлінські, психологічні та інші аспекти, що дозволяє не тільки ефективно донести інформацію до аудиторії, але й мотивувати її на певні вчинки та отримати максимально високі результати [3, с. 280].

На думку О. П'ятецької, сторітелінг є мистецтвом створення та розповіді сюжетних історій на основі фактів із життя та подій з метою впливу на когнітивну, емоційну, мотиваційну сфери реципієнтів [22, с. 110]. Даний прийом виступає засобом для маніпуляції думкою цільової аудиторії та, одночасно з цим, інструментом психолінгвістичного характеру, що дозволяє активізувати відповідні інтенції, що «...становлять глибинний психологічний зміст мовлення суб'єкта. Їх реалізація передбачає позначення об'єкта (будь-який об'єкт світу), ставлення до нього мовця..., нестандартність форм вираження...» [8, с. 124].

З позиції М. Мазурок, сторітелінг є цікавою й ефективною технологією донесення інформації до аудиторії через розповідь захопливих, повчальних, смішних історій із вигаданими чи реальними персонажами (зокрема, у розповідях, казках, легендах, коміксах, новелах тощо) [11, с. 161].

У журналістичнознавчий український дискурс поняття сторітелінгу увійшло як багатозначне, яким позначають:

1. Власне жанр життєвої історії;
2. Будь-який матеріал журналістської діяльності, де особлива увага приділяється структурі оповіді;
3. Уміння правильно представити публікацію у виданні засобами архітекτονіки [30, с. 243].

Сторітелінг повинен мати чітку структуру, щоб виконувати відведену йому місію. Таку структуру складають:

- зав'язка;
- розвиток дії;
- кульмінація;
- поворотна подія;
- розв'язка [29].

Однак, ця структура не є сталою. Вона може змінюватись. Зокрема, автор історії може розпочати з «розвитку дії». Однак, на практиці часто бувають й ситуації, коли кульмінація, поворотна подія та розв'язка – поєднуються в одній точці.

Зав'язка є передумовою конфлікту, розвиток якого почнеться в «розвитку дії». Тут відбувається підвищення «градусу» та відношення до проблеми.

Кульмінація історії настає тоді, коли не вирішити конфлікт уже просто не можна.

Поворотна подія необхідна у випадку, коли конфлікт ще не вичерпано.

Розв'язка – це вирішення конфлікту.

В комунікаційних текстах не повинно бути багато деталей — вони можуть лише заважати сприймати інформацію. В історії не обов'язково повинен бути початок чи кінець. Історія може починатись з середини, може мати відкритий фінал. Але всі події, всі факти, мають бути взаємопов'язані.

Як відзначає І. Побідаш, ключовими елементами сторітелінгу є: сюжет, герой, емоції, деталі та висновки [23, с. 148].

Сюжет – виступає основним елементом історії, визначає послідовність подій. Основні вимоги – має бути динамічним та цікавим, привертати та утримувати увагу аудиторії. Важливим є також розвиток сюжетної лінії, щоб підвищувати ступінь залучення глядачів, слухачів чи читачів.

Персонажі-герої – ключові фігури, які приводять сюжет у рух. Відрізняються характерністю, здатністю запам'ятовуватись, викликати

емоційний відгук. Хороші персонажі повинні потрапляти у настрій та сприйняття цільової аудиторії.

Емоції – це не менш важливий елемент сторітелінгу. Почуття є тими струнами, на яких грає мистецтво. Людей цікавлять тільки ті історії, які чіплятимуть на емоційному рівні і мотивуватимуть на певні дії. Вдало викладена історія повинна викликати емоції, якщо цього немає – то це не історія. Одночасно з цим, слід брати до уваги діапазон емоцій. І. Побідаш відзначає, що навіть дуже сильна історія перестає діяти, коли оповідач надмірно використовує негативні емоції, тому варто бути обережними з почуттями страху, вини, сорому тощо [23, с. 148].

Деталі дають змогу побачити і зрозуміти історію. Саме в них відображається значуще змістове та ідейно-емоційне навантаження. У певній мірі вони самі відіграють роль мікрообразів. Автором історії мають враховуватись як зовнішні деталі, так і внутрішні; він повинен уміти використовувати як деталі-подробиці, які діють кількісно, описують/характеризують об'єкт зусібіч, так і деталі-символи, поодинокі, проте здатні вирізнити сутність, головне.

Висновки – обов'язковий елемент історії. Не варто покладатися лише на аудиторію, а тому сторітелінг повинен включати певну мораль. Вона посилює заклик до дії як способу вирішення проблеми для аналогічних ситуацій [23, с. 149].

Усі елементи мають бути чітко визначені та представлені, щоб не зникав інтерес, і не виникало почуття двоїстості, незавершеності.

Роль сторітелінгу у медіакомунікаціях полягає у тому, що він зводиться до використання історій як основного засобу комунікації для досягнення різноманітних цілей. Цей підхід включає в себе створення інформаційних матеріалів, які розповідають історії про людей, події та ситуації з метою впливу на аудиторію, покращення сприйняття інформації та формування думок і переконань.

Сторітелінг, функціонуючи в медіакомунікаціях вже більше десятиліття, саме зараз переживає сплеск інтересу з боку журналістів. Основні причини такої популярності дослідниця Ю. Любченко вбачає в «посиленні конкуренції на ринку медіа, розквіті засобів масової інформації та мережевих ресурсів різних видів з одного боку і послабленні інтересу до сприймання новин» [10, с. 73-74]. Специфіка сторітелінгу в медіакомунікаціях зумовлюється наступним. Сторітелінг в медіакомунікаціях базується на створенні живих, цікавих та змістовних історій, які вражають аудиторію та спонукають до дії. Сильні історії викликають емоції у глядачів, читачів або слухачів, що робить їх більш запам'ятовуваними та впливовими. Сторітелінг може бути представлений у різних форматах, таких як відео, аудіо, текстові матеріали, фотографії тощо, залежно від медіаплатформи та цільової аудиторії. Сторітелінг в медіакомунікаціях може бути спрямований на досягнення різних цілей, таких як підвищення уваги до певної проблеми, мобілізацію громадської думки або стимулювання певної поведінки. Загалом, сторітелінг в медіакомунікаціях використовується як потужний інструмент для комунікації, що дозволяє медіа впливати на громадську думку, формувати уявлення та переконання аудиторії, а також стимулювати зміни у суспільстві.

Отже, сторітелінг – це один із найбільш потужних інструментів у сфері медіакомунікацій, який дозволяє здійснювати ефективну передачу інформації, викликати емоції та формувати стійкі зв'язки з аудиторією. Його сутність зводиться до створення захопливих та значущих історій, що можуть зацікавити, надихнути та змінити поведінку людей тим чи іншим чином. У сучасному світі, в якому читачі є часто перевантаженими інформацією, сторітелінг дозволяє виділитися, донести основні ідеї та відобразити їх у пам'яті аудиторії. У медіакомунікаціях роль сторітелінгу зводиться не тільки до утримання уваги аудиторії, але й до формування довіри, зміцнення брендової ідентичності та побудови стійкого емоційного зв'язку. Шляхом побудови гарно структурованих наративів можна здійснити перетворення складних концепцій на більш зрозумілі та цікаві для аудиторії історії. Таким

чином, сьогодні сторітелінг не лише набуває рис мистецтва, а стає стратегічним інструментом, здатним забезпечити успіх у медіакомунікаційному середовищі.

1.2 Місце сторітелінгу у формуванні науково-популярного контенту в медіа

Протягом останніх років сторітелінг все частіше використовується науковцями для висвітлення результатів їх наукових досліджень та донесення їх до громадськості у простій та доступній формі. З розвитком цифрових технологій наука також переходить у цифровий формат – мережу інтернет заповнили відео стосовно різноманітних наукових досліджень. Не виняток тут і сучасні науково-популярні медіа, контент яких завдяки розвитку сучасних технологій набуває неабиякого різноманіття та неповторності. Тож, з'ясуємо, яким є місце сторітелінгу у формуванні науково-популярного контенту в медіа.

З позиції Б. Шика, сторітелінг – це потужний інструмент, який може зробити складні наукові концепції доступними та такими, що запам'ятовуються [45]. Сторітелінгу відводиться вирішальна роль у науковій комунікації, адже він робить складні наукові концепції доступними для ширшої аудиторії. Це допомагає подолати розрив між вченими та громадськістю, сприяючи кращому розумінню важливості та впливу наукових досліджень.

Коли вчені вдаються до використання сторітелінгу, вони можуть зробити своє дослідження більш пов'язаним і зрозумілим для ненаукової аудиторії. Вплітаючи наукові факти та відкриття в захоплюючі розповіді, дослідники можуть привернути увагу своїх слухачів і справити тривалий вплив на їх розуміння предмета. Крім того, сторітелінг в науці може допомогти боротися з дезінформацією та псевдонаукою. Подаючи наукові

докази в переконливій і легкій для розуміння формі, вчені можуть ефективно протистояти неправдивим твердженням і сприяти прийняттю рішень на основі доказів.

Розповідь історій у науці також може відігравати важливу роль у надиханні наступного покоління вчених. Коли молоді люди знайомляться з цікавими науковими історіями, вони, швидше за все, зацікавляються кар'єрою в галузі науки, технологій, інженерії та математики. Демонструючи хвилювання та актуальність наукових відкриттів за допомогою розповідей, педагоги та науковці можуть запалити в молодих умах пристрасть до науки, заохочуючи їх досліджувати та робити внесок у масив наукових знань, що постійно розширюється.

Як бачимо, сьогодні сторітелінг набуває все більш важливого значення для науки, адже стає ефективним засобом досягнення її найбільш важливих цілей – інформування, навчання, привернення уваги та формування бажання досліджувати світ далі [47].

Доцільно відзначити й той факт, що сьогодні сторітелінг все частіше виступає інструментом створення науково-популярного контенту, адже з його використанням можна досягти ефективної адаптації складних наукових досліджень до їх розуміння широкою громадськістю. Завдяки сторітелінгу абстрактні концепції та ідеї можуть набути рис цікавих та зрозумілих історій, які здатні не тільки поширювати наукові знання, а й популяризувати їх. Вважаємо, що місце сторітелінгу у формуванні науково-популярного контенту в медіа зводиться до такого:

1. Він дозволяє спростити шлях до наукових знань для аудиторії – складність наукової мови та термінології для пересічних людей часто є тим фактором, який їх відлякує та знижує їх інтерес до актуальних питань сучасної науки. Сторітелінг у цьому випадку дозволяє подати наукові факти мовою, яка є зрозумілою та простою для широкого загалу. Зокрема, яскравими прикладами цьому слугують пояснення космічних явищ через історії про подорожі, а також дослідження природи через розповіді про

подорожі відомих науковців. За такого підходу науково-популярний контент набуває рис не тільки інформативності, а й емоційної яскравості, що дозволяє максимально залучитись увагою аудиторії.

2. Сторітелінг передбачає залучення емоційної складової, яка допомагає краще запам'ятовувати інформацію. З його використанням можна створювати такі історії, які викликать у аудиторії емоції співпереживання, захоплення та зацікавленості у подальшому розвитку подій. Зокрема, розповідь історії стосовно того, яким чином той чи інший винахід може змінити життя людей, може надихнути більше, ніж просто технічний опис цього винаходу.

3. Сторітелінг дозволяє здійснити креативну подачу науково-популярного контенту у медіа, що дозволяє виділити науково-популярні матеріали серед маси іншого контенту, який заповнив сучасний медіапростір, формуючи захопливі сюжети, що дозволяють привернути увагу аудиторії [45]. Зокрема, яскравим свідченням цього можуть виступати серіалізовані розповіді про окремі відкриття, наповнені складовими напруженості сюжету та постійною інтригою, що також дозволяє утримувати інтерес аудиторії.

4. Сторітелінг дає змогу сформувати іміджеву ідентичність медіа, адже у випадках його використання у науково-популярному контексті вони мають змогу розвивати впізнаваний стиль та посилювати довіру до себе. Шляхом створення якісного сторітелінгу для науково-популярного видання медіа набуває ознак надійного джерела інформації, яке не лише констатує факти, а й відзначає їх значимість для суспільства.

5. Сторітелінг дозволяє сформувати «людське обличчя науки», адже медіа, яке розповідає історії про людей – науковців, винахідників чи простих героїв, які взаємодіють з наукою, стає ближчим та зрозумілішим для аудиторії.

6. Сторітелінг не тільки спрощує подачу науково-популярного контенту у медіа, а й допомагає аудиторії розвивати критичне мислення. Побудова

розповідей на конфліктах, дилемах чи інтригах, спонукає аудиторію ставити питання, шукати на них відповідь та аналізувати отриману інформацію [45].

Зважаючи на вище викладене, можна сказати, що сторітелінг сьогодні займає важливе місце у процесі формування науково-популярного контенту, роблячи його доступним, цікавим та емоційно насиченим. Використання сторітелінгу у контексті подачі науково-популярного контенту дозволяє медіа досягти балансу між освітою та розвагами, утверджуючи новий підхід до сприйняття науки у суспільстві.

Для створення переконливого наукового сторітелінгу, важливо включити до нього кілька ключових елементів, які залучають та інформують аудиторію:

1. Одним із найважливіших аспектів ефективного наукового сторітелінгу є використання чіткої та лаконічної мови. Жаргон і технічні терміни зводяться до мінімуму або докладно пояснюються, щоб аудиторія могла слідувати за текстом, не гублячись у деталях [45].

2. Включення схожих персонажів і сценаріїв у наукові історії допомагає аудиторії налагодити особистий зв'язок із темою. Використовуючи приклади, які перегукуються з досвідом або емоціями слухача, науковці мають змогу зробити своє дослідження більш актуальним і привабливим. Наприклад, обговорюючи важливість біорізноманіття, вчений може розповісти про певний вид, що перебуває під загрозою зникнення, і про те, як його втрата вплине на екосистему та людське суспільство. Такий підхід може допомогти аудиторії зрозуміти реальні наслідки наукових проблем і надихнути її на дії.

3. Створення емоційного зв'язку з аудиторією є ще одним важливим елементом ефективного наукового сторітелінгу. Доторкаючись до емоцій слухача, науковці можуть зробити своє дослідження більш незабутнім і вражаючим. Один із способів створити емоційний зв'язок – підкреслити людську складову наукового дослідження. Наприклад, обговорюючи новий підхід до лікування, науковець може поділитися історією пацієнта, чиє відкриття змінило життя. Такий підхід може допомогти аудиторії зрозуміти

реальні наслідки наукових досягнень і оцінити важливість поточних досліджень.

4. Ефективність сторітелінгу в науковому спілкуванні ґрунтується на самій науці оповідання. Дослідження показали, що людський мозок налаштований реагувати на історії, що робить їх потужним інструментом для передачі інформації та впливу на поведінку. Коли людина чує історію, її мозок виділяє окситоцин, гормон, який посилює співчуття та довіру. Ця емоційна реакція допомагає їй зв'язатися з героями та ідеями, представленими в історії, роблячи інформацію більш запам'ятовуваною та переконливою. Крім того, сторітелінг активує кілька областей мозку, включно з тими, які пов'язані з обробкою мови, сенсорним сприйняттям і емоційною регуляцією. Ця комплексна реакція мозку робить сторітелінг ефективним методом залучення аудиторії та сприяння науковому розумінню [37, с. 617].

5. Майбутнє сторітелінгу в науці полягає в розвитку етичних і ефективних практик спілкування. Оскільки важливість сторітелінгу в науці продовжує зростати, вкрай важливо, щоб науковці та комунікатори надавали пріоритет відповідальному використанню технік оповідання, щоб гарантувати, що наукова інформація подається точно та без упереджень. Поєднуючи силу сторітелінгу і ретельність наукових досліджень, науковці можуть створювати переконливі оповіді, які надихають і навчають громадськість, зрештою призводячи до більш поінформованого та залученого суспільства [35].

6. Наука часто здається широкому загалу далекою та складною. Розкриваючи дослідження людським обличчям і пов'язуючи наукові висновки з наслідками реального світу, сторітелінг робить науку більш доступною та привабливою. Наприклад, замість того, щоб просто подавати дані про зміну клімату, дослідник може поділитися історією сім'ї, яка постраждала від підвищення рівня моря. Цей наратив розкриває проблему через персоніфікацію, роблячи її більш відчутною та емоційно резонансною для аудиторії.

7. Сторітелінг має змогу залишатися в нашій пам'яті ще довго після того, як прості факти зникають. Використовуючи аналогії, метафори та візуальні засоби, наукові комунікатори можуть спростити складні ідеї та зробити їх більш запам'ятовуваними. Наприклад, концепцію квантової заплутаності можна пояснити аналогією з двома обертовими монетами, які завжди приземляються на одній стороні, незалежно від того, наскільки вони віддалені. Це створює яскравий уявний образ, який допомагає аудиторії зрозуміти основну концепцію. Включення мультимедійних елементів, таких як відео, анімація або інтерактивні демонстрації, може ще більше покращити розуміння та залучення. Використання інструменту для редагування відео може зробити ці візуальні посібники більш досконалішими та професійними, оживляючи абстрактні концепції та роблячи їх більш конкретними для аудиторії.

8. Хороший науковий сторітелінг не просто інформує; він викликає емоції в аудиторії. Враховуючи такі універсальні людські переживання, як цікавість, здивування чи занепокоєння, сторітелінг може розвивати співчуття та спонукати до дій. Наприклад, розповідь про тяжке становище виду, що перебуває під загрозою зникнення, може викликати почуття смутку та співчуття, надихаючи аудиторію підтримати зусилля щодо збереження. Подібним чином розповідь про наукове відкриття може викликати почуття благоговіння та хвилювання, запалюючи пристрасть до подальших досліджень. Зрештою, мета наукової комунікації полягає в тому, щоб інформувати, стимулювати підтримку та дії. Сторітелінг є потужним інструментом для досягнення цього, оскільки він може надихнути людей перейматися науковими проблемами та вживати заходів для їх вирішення. Наприклад, історія про озонову діру та глобальні зусилля щодо поступової відмови від фреонів допомогли створити громадську підтримку Монреальського протоколу. Зробивши проблему особистою та висвітливши потенційні наслідки, сторітелінг спонукав до дії в глобальному масштабі.

Таким чином, сторітелінг посідає важливу роль у процесі формування науково-популярного контенту в медіа, дозволяючи складним науковим дослідженням ставати більш доступними для широкої аудиторії. Він дозволяє встановити тісний емоційний зв'язок між автором та споживачем науково-популярного вмісту, зробити інформацію не тільки зрозумілою, але й цікавою. З використанням сторітелінгу можна досягти ефекту більш глибокого занурення в тему, стимулювати інтерес до науки та прагнення до отримання нових знань. Вдаючись до використання сторітелінгу, медіа значно підвищують рівень обізнаності громадськості, популяризуючи наукові відкриття. У сучасному світі цей інструмент успішно поєднує освітню та розважальну функції медіа.

1.3 Науково-популярні блоги та їх значення у сучасному світі

За останні кілька десятиліть наукова комунікація зазнала значних змін. Традиційно поширення наукових знань обмежувалося академічними журналами та професійними конференціями, доступними лише для вчених і дослідників. Однак із появою Інтернету та цифрових медіа бар'єри для доступу до наукових знань різко зменшилися. Науково-популярні блоги зіграли ключову роль у цьому зрушенні, дозволивши науковцям легко охопити глобальну аудиторію. Ці блоги дуже відрізняються за своїм підходом і змістом – від суто технічного аналізу, який підходить для професійних науковців, до більш загальних дискусій, орієнтованих на непрофесійну аудиторію. Їх об'єднує єдина мета – зробити науку доступною та актуальною для суспільства.

Як відзначають О. Гоцур та Д. Спорняк, науково-популярний блог – це «специфічний напрям інтернет-комунікації, спрямований на поширення в суспільстві наукових знань у доступний для сприйняття спосіб» [5, с. 226].

З позиції М. Мархта, науково-популярні блоги – це посередницький інструмент побудови комунікації між академічними колами та широкою громадськістю [39, с. 2].

Науково-популярні блоги виконують кілька важливих функцій у ширшому контексті залучення громадськості до науки:

- По-перше, вони забезпечують платформу для вчених, щоб ділитися своєю роботою безпосередньо з громадськістю, минаючи традиційні медіа. Ця пряма комунікація допомагає прояснити наукові концепції без надмірного спрощення та дає розуміння наукового процесу, включаючи обговорення невдач і невизначеностей, які рідко висвітлюються в основних медіа;

- По-друге, науково-популярні блоги пропонують простір для міждисциплінарного діалогу. Блогери часто об'єднують концепції з різних галузей, щоб пояснити складні явища, що не тільки збагачує розуміння читача, але й ілюструє взаємозв'язок наукових дисциплін. Наприклад, публікація в блозі, в якій обговорюється зміна клімату, може об'єднати інформацію з океанографії, атмосферних наук, біології та економіки, забезпечуючи комплексне уявлення про проблему [46].

Будучи сферою для освіченої аудиторії користувачів, науково-популярні блоги претендують на елітарність та протиставляються розважальним блогам за характером контенту та мовленнєвому оформленню.

Змістову основу науково-популярних блогів складають відомості, що стосуються науки чи її окремих сфер. У науково-популярних блогах ці відомості можуть бути відображені з використанням різноманітних жанрових форм:

1. Жанрова форма огляду на наукові публікації, в якій ведучий ознайомлює слухачів із коротким змістом публікації, здійснює аналіз її наукового апарату, ступінь розробки тих чи інших наукових проблем та робить оцінку корисності публікації для розвитку науки та практики;

2. Жанрова форма лекції знаходить прояв у невеликому за об'ємом інформаційному повідомленні, яке стосується актуального питання розвитку

науки чи техніки. На відміну від академічної лекції, ведучий блогу не переслідує ціль здійснення глибокого та багатостороннього аналізу досліджуваних явищ. Його займають найбільш цікаві сторони, що є цікавими для аудиторії;

3. Жанрова форма інтерв'ю з експертом – у цьому випадку автор науково-популярного блогу запрошує експерта із певної галузі науки та проводить з ним бесіду, виявляючи таким чином відношення останнього до актуальних наукових проблем, його моральну та життєву позицію тощо;

4. Жанрова форма подорожі (екскурсії) – використовується вкрай рідко та відображає відвідування наукового об'єкту (лабораторії, університету, науково-дослідного центру тощо) з метою ознайомлення підписників науково-популярного блогу з дослідженнями, які там проводяться [38, с. 12].

Для науково-популярного блогу характерні певні комунікативно-мовні особливості:

1. Поєднання об'єктивності та науковості у викладі матеріалу із доступністю та простотою, адже наповнення блогу орієнтоване на широку аудиторію людей, далеких від науки;

2. Мінімальне використання спеціальної термінології та детальне пояснення кожного терміну;

3. Широке використання наглядності (ілюстрацій, відеосюжетів, графіків, діаграм) для розкриття теми;

4. Послідовність та логічність викладу інформації;

5. Аргументованість та доказовість, яка досягається за рахунок звернення до прикладів із наукових публікацій, цитат, результатів експериментів, статистичних даних;

6. Використання синтаксису, характерного для підготовленої усної мови;

7. Використання прийомів діалогічної взаємодії з аудиторією (звернення до слухачів, питання, репліки в їх сторону, жарти тощо) [44].

Притаманні науково-популярним блогам особливості привертають до них увагу молодих людей, а також всіх, хто цікавиться наукою.

Останнім часом науково-популярні блоги стають гарною альтернативою науково-популярним книгам та науковій журналістиці, так як вони є більш динамічною формою транслявання наукових відомостей.

Незважаючи на їх успішність, науково-популярні блоги стикаються зі значними проблемами. Однією з найактуальніших проблем є поширеність дезінформації в Інтернеті. Наукові блогери часто опиняються на передовій, розвінчуючи псевдонауку та звертаючись до неправди, яка може поширюватися так само швидко, як і фактичний вміст. Ця роль має вирішальне значення, але також пов'язана з труднощами, оскільки виправлення дезінформації вимагає не лише фактичної точності, але й здатності переконати аудиторію, яка може скептично ставитися до наукового консенсусу.

Ще одним викликом є економічна стабільність науково-популярних блогів. Багато з них керуються окремими особами або невеликими командами, які повинні знайти способи фінансувати свою роботу серед ландшафту безкоштовного вмісту. Хоча деякі автори блогів звертаються до реклами, спонсорства чи краудфандингу, кожен із цих потоків фінансування певною мірою впливає на редакційну незалежність блогу [46].

У майбутньому роль науково-популярних блогів, ймовірно, стане ще більш важливою, оскільки громадськість шукає зрозумілі та надійні джерела наукової інформації. Однією з потенційних сфер розвитку є використання мультимедійних засобів, таких як подкасти та відеоблоги, які можуть охопити різну аудиторію та задовольнити різноманітні навчальні уподобання. Крім того, більше спільних зусиль між науковцями, комунікаторами та освітянами може ще більше підвищити якість та вплив науково-популярних блогів.

Таким чином, науково-популярні блоги – це більше, ніж просто цифрові платформи для обміну інформацією; вони є динамічною частиною сучасного наукового дискурсу, пропонуючи унікальні можливості для залучення

громадськості до науки. Поєднуючи розваги з освітою, ці блоги не лише інформують, але й надихають читачів цікавістю та критичним мисленням. Оскільки суспільство продовжує розвиватись разом з науково-технічним прогресом, чітка, доступна комунікація, яку забезпечують науково-популярні блоги, матиме вирішальне значення для формування поінформованої та залученої громадськості.

Висновки до розділу 1:

Підбиваючи підсумок усьому викладеному в цьому розділі, хочемо наголосити на найважливіших аспектах, які нам вдалося виявити під час виконання даної роботи.

У процесі визначення сутності сторітелінгу та його ролі в медіакомунікаціях було встановлено, що сторітелінг – це один із найбільш потужних інструментів у сфері медіакомунікацій, який дозволяє здійснювати ефективну передачу інформації, викликати емоції та формувати стійкі зв'язки з аудиторією. Його сутність зводиться до створення захопливих та значущих історій, що можуть зацікавити, надихнути та змінити поведінку людей тим чи іншим чином. У сучасному світі, в якому читачі є часто перевантаженими інформацією, сторітелінг дозволяє виділитися, донести основні ідеї та відобразити їх у пам'яті аудиторії. У медіакомунікаціях роль сторітелінгу зводиться не тільки до утримання уваги аудиторії, але й до формування довіри, зміцнення брендової ідентичності та побудови стійкого емоційного зв'язку. Шляхом побудови гарно структурованих наративів можна здійснити перетворення складних концепцій на більш зрозумілі та цікаві для аудиторії історії. Таким чином, сьогодні сторітелінг не лише набуває рис мистецтва, а стає стратегічним інструментом, здатним забезпечити успіх у медіакомунікаційному середовищі.

Під час окреслення місця сторітелінгу у формуванні науково-популярного контенту в медіа, було встановлено, що сторітелінг

посідає важливу роль у процесі формування науково-популярного контенту в медіа, дозволяючи складним науковим дослідженням ставати більш доступними для широкої аудиторії. Він дозволяє встановити тісний емоційний зв'язок між автором та споживачем науково-популярного вмісту, зробити інформацію не тільки зрозумілою, але й цікавою. З використанням сторітелінгу можна досягти ефекту більш глибокого занурення в тему, стимулювати інтерес до науки та прагнення до отримання нових знань. Вдаючись до використання сторітелінгу, медіа значно підвищують рівень обізнаності громадськості, популяризуючи наукові відкриття. У сучасному світі цей інструмент успішно поєднує освітню та розважальну функції медіа.

Під час характеристики науково-популярних блогів та їх значення у сучасному світі ми встановили, що науково-популярні блоги – це більше, ніж просто цифрові платформи для обміну інформацією; вони є динамічною частиною сучасного наукового дискурсу, пропонуючи унікальні можливості для залучення громадськості до науки. Поєднуючи розваги з освітою, ці блоги не лише інформують, але й надихають читачів цікавістю та критичним мисленням. Оскільки суспільство продовжує розвиватись разом з науково-технічним прогресом, чітка, доступна комунікація, яку забезпечують науково-популярні блоги, матиме вирішальне значення для формування поінформованої та залученої громадськості.

2 АНАЛІЗ СТОРІТЕЛІНГУ В НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИХ БЛОГАХ

2.1 Дослідження сучасних науково-популярних блогів України та світу

Науково-популярні блоги у сучасному медіапросторі відіграють важливу роль у процесі популяризації науки та наукових знань серед широкої аудиторії. Їм відводиться роль своєрідної об'єднуючої ланки між академічною наукою та масовим читачем, яка функціонує з використанням адаптованої лексики, живої мови, візуалізації, а також сторітелінгу як одного із важливих засобів комунікації. Зараз доступні численні науково-популярні блоги, які охоплюють широкий спектр тем, включаючи навколишнє середовище, медицину, науки про життя тощо. Тож, пропонуємо розглянути найбільш популярні наукові блоги України та світу та здійснити їх коротку характеристику.

До числа найкращих українських науково-популярних блогів відносять:

1. «Локальну історію» – український науково-популярний мультимедійний блог на тематику минулого та сучасного України (рис. 2.1.) [9].

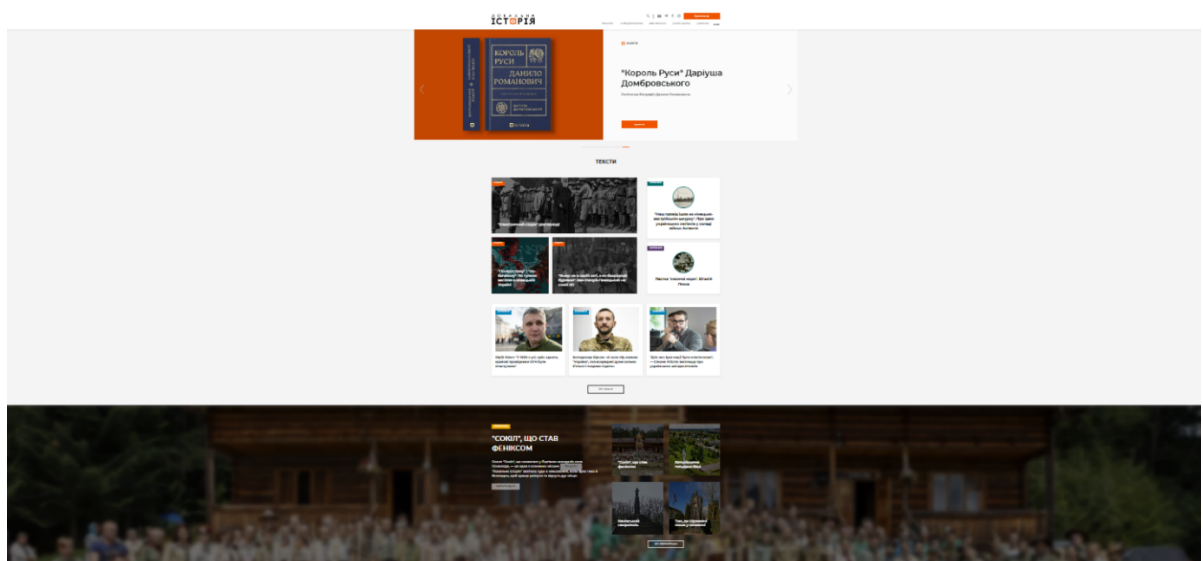

Рисунок 2.1. Науково-популярний блог «Локальна історія» [9]

Він був створений у 2013 році. Його першою метою було дослідження минулого через призму певних місцевостей: у блозі фіксувались з допомогою аудіо та відео історії старожилів, які були очевидцями важливих історичних подій XX століття, а також «оцифровувались» давні фото та документи. З 2018 року науково-популярний блог знайшов відображення ще й у вигляді першого в Україні науково-популярного глянцевого журналу «Локальна історія». Паралельно з цим почала виходити й низка відеопроєктів про минуле України.

Основна цінність цього науково-популярного блогу – це українська ідентичність, тобто те, заради чого слід вивчати та розуміти минуле. Автор блогу прагне до руйнації міфів та стереотипів, породжених не тільки окупаційними владами на території України, а й окупаційним суспільством. Науково-популярний блог подає українську історію яскравою та живою, надихаючою на краще майбутнє. Зручність цього науково-популярного блогу полягає у тому, що він є мультиплатформним, а тому знайти його можна у:

- Telegram – <https://t.me/LocalHistoryUA>;
- Facebook – <https://www.facebook.com/LokalnaIstoria/>;
- Instagram – <https://www.instagram.com/localhistoryua/>;
- YouTube –

https://www.youtube.com/channel/UCumrocMwzCRvuxmC0J_4LvQ.

Крім цього, науково-популярний блог має власні підкасти, послухати які можна на:

- SoundCloud – https://soundcloud.com/lokalna_istoriya (рис. 2.2.);
- Radiopublic – <https://radiopublic.com/-6BLVwZ/episodes>;
- Apple Podcasts – <https://surl.li/nvgacv>;

- Google Podcasts –

[https://podcasts.google.com/feed/aHR0cHM6Ly9hbmNob3luZm0vcy8zYzgwODQyOC9wb2RjYXN0L3Jzcw](https://podcasts.google.com/feed/aHR0cHM6Ly9hbmNob3luZm0vcy8zYzgwODQyOC9wb2RjYXN0L3Jzcw;);

- Breaker.audio – <https://www.breaker.audio/biez-bromu>;
- Anchor – <https://anchor.fm/localhistory/episodes/--1-ev9b1t>.

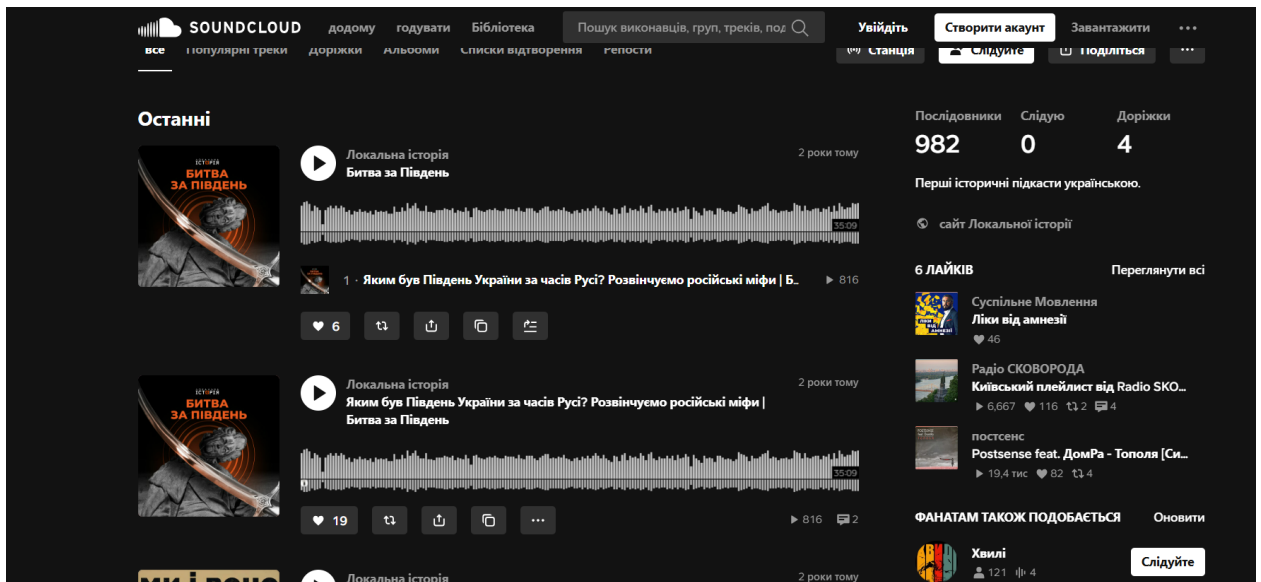

Рисунок 2.2. Подкаст науково-популярного блогу «Локальні історії» на SoundCloud [24]

На особливу увагу науково-популярного блогу «Локальні історії» заслуговує спецпроект «Туди-сюди», який є подкастом про великі міграції на території України (Рис. 2.3.).

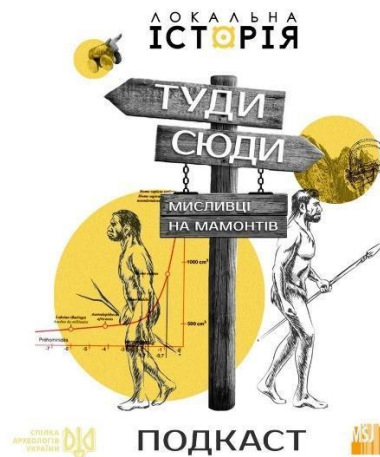

Рисунок 2.3. Спецпроект «Туди-сюди» науково-популярного блогу «Локальні історії» [26]

2. «Дійсну науку» — науково-популярний лекторій і відеоканал з лекціями з природничих наук (Рис. 2.4.).

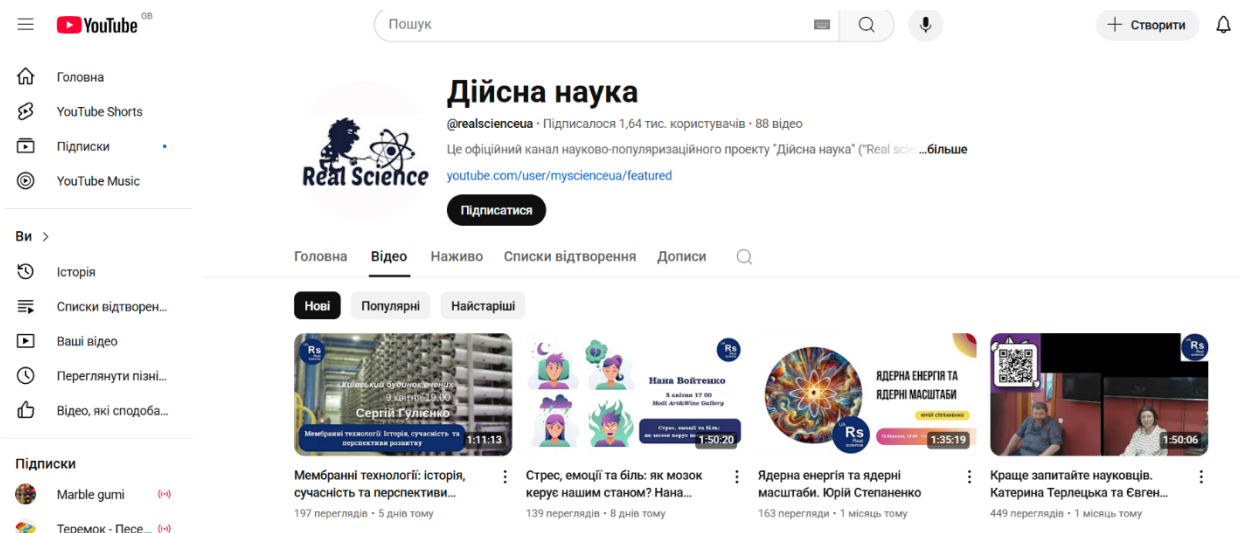

Рисунок 2.4. Науково-популярний блог «Дійсна наука» [21]

Основна ціль науково-популярного блогу полягає в ознайомленні широкої громадськості з питаннями розвитку як світової, так і української науки у різних сферах, забезпеченні діалогу науковців із бізнес-спільнотою, владою, суспільством. Науково-популярний блог провадить низку заходів з популяризації науки за наступними напрямками:

- науки про життя;
- науки про планету Земля;
- екологія;
- математика, теорія ігор;
- фізика;
- астрономія;
- цифрова наука;
- штучний інтелект [7].

Окрім YouTube, публікації науково-популярного блогу можна переглянути також і на Facebook – <https://www.facebook.com/RealScienceU>.

3. «Куншт» – це науково-популярний блог, який спочатку існував у формі друкованого видання, а згодом перейшов у онлайн-формат (Рис. 2.5.).

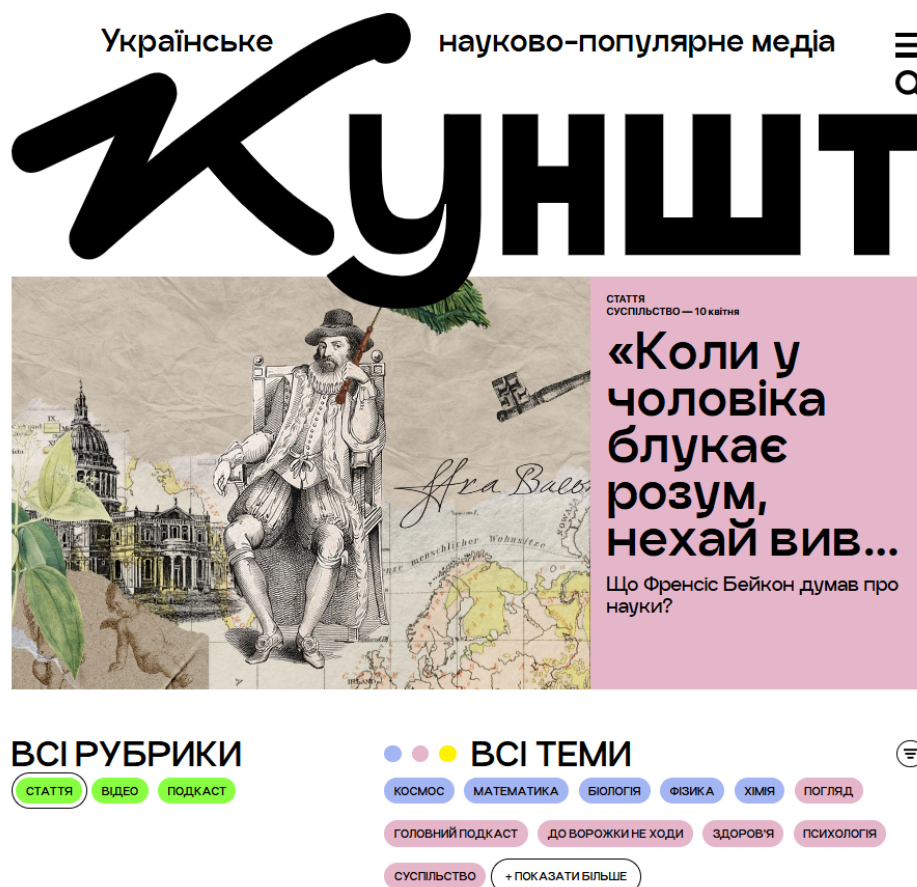

Рисунок 2.5. Українське науково-популярне медіа «Куншт»

Тепер він поєднує як онлайнову форму подачі матеріалу, так і друковану. Науково-популярний блог представлений як у вигляді статей на сайті, так і у вигляді подкастів, відео, лекцій та інших науково-популярних проєктів. Команда «Куншт» покликана «культивувати науковий світогляд, просувати самоосвіту і формувати спільноту любителів науки» [28].

Науково-популярний блог піднімає ряд важливих для сучасної науки тем у сфері:

- космосу;
- математики;
- біології;
- фізики;
- хімії;
- здоров'я;
- психології тощо.

У межах науково-популярного блогу представлені також різні спецпроекти – українські та міжнародні суспільно-корисні ініціативи, що допомагають популяризувати науку, критичне мислення, підвищувати медіаграмотність та вчитися протидіяти дезінформації (Рис. 2.6.).

Рисунок 2.6. Спецпроекти науково-популярного блогу «Куншт» [27]

Існує в Україні й ряд інших науково-популярних блогів, однак охарактеризувати їх у межах даного дослідження не представляється можливим. Приділимо також увагу світовим науково-популярним блогам:

1. Science News Explorer – англomовний науково-популярний блог, присвячений висвітленню актуальних історій про поточні події в науці, технологіях, інженерії та математиці (STEM) для дітей віком від 9 років, їхніх батьків і вчителів. Заснований у 2003 році як Science News for Kids, цифровий журнал зазнав значного редизайну через 10 років, включаючи зміну назви на Science News for Students. Веб-сайт журналу, відомий як Science News Explores з літа 2022 року, публікує щоденні новини та статті в Інтернеті, при цьому доступ до них мають всі бажаючі, адже він є безкоштовним (Рис. 2.7.).

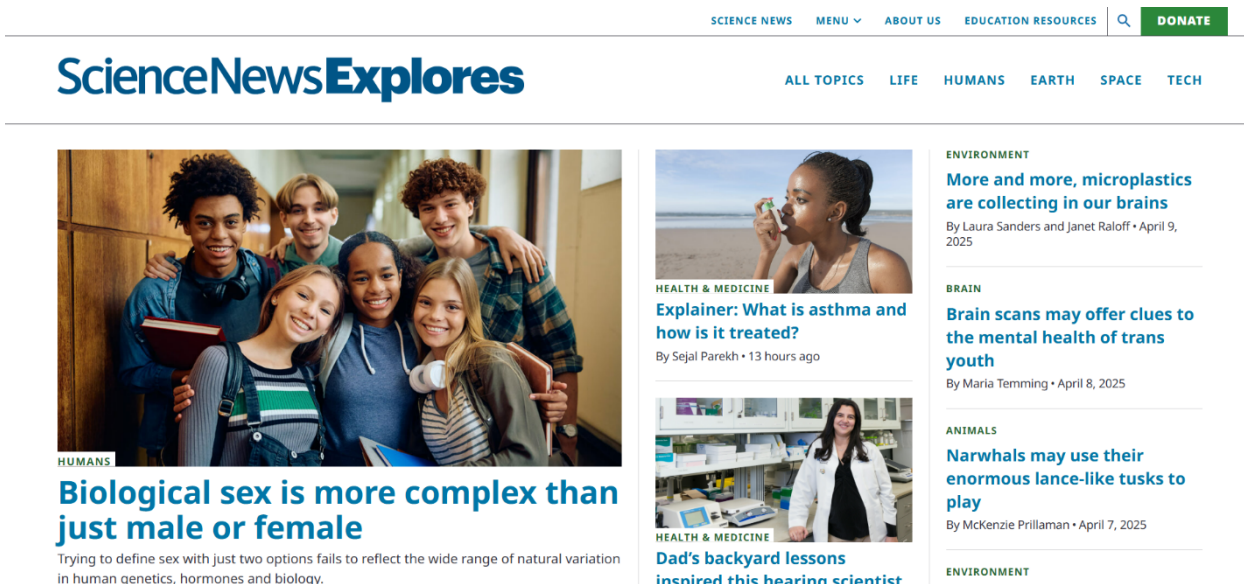

Рисунок 2.7. Англомовний науково-популярний блог Science News Explores [2]

Одним із чудових аспектів Science News Explorer є його зосередженість на тому, щоб зробити науку доступною та цікавою для підлітків. У той час як традиційна наукова література може здатися складною та лякаючою, цей блог представляє складні теми у зрозумілий і захоплюючий спосіб для молодих читачів. Science News Explorer виходить за межі текстових статей, надаючи інтерактивний вміст, наприклад тести, відео та практичні експерименти. Такий підхід робить навчання веселим і привабливим, перетворюючи підлітків із пасивних читачів на активних.

Наука – це не лише запам'ятовування фактів; йдеться про те, щоб ставити запитання, критично мислити та розвивати навички вирішення проблем. Цей блог заохочує читачів мислити за межами поверхні, надихаючи їх досліджувати та аналізувати навколишній світ. Окрім інформативних статей, Science News Explorer також демонструє історії справжніх вчених, їхні кар'єрні подорожі та особливості їх роботи.

У час, коли наукова грамотність важлива, ніж будь-коли, Science News Explorer відіграє ключову роль у вихованні молоді. Науково-популярний блог заохочує підлітків прийняти свою природну цікавість і досліджувати чудеса

науки. Блог є свідченням ідеї, що наука не обмежується підручниками; це динамічна, захоплююча дослідницька подорож [33].

2. Науково-популярний блог NASA – є потужним інструментом популяризації астрономічних знань, пропонує широкий спектр інформаційних матеріалів, що охоплюють найактуальніші досягнення у сфері космічних досліджень (Рис. 2.8.).

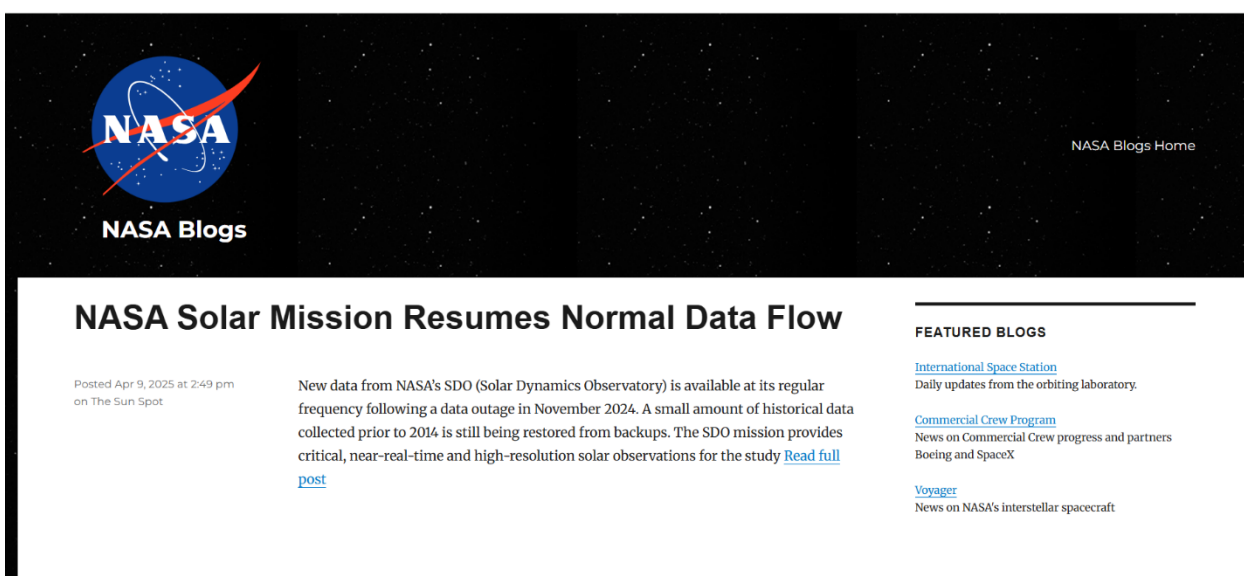

Рисунок 2.8. Науково-популярний блог NASA [19]

Незалежно від тематики – від публікацій останніх зображень далеких галактик, візуалізацій небесних явищ до оновлень протягом актуальних космічних місій – платформа ефективно виконує функцію віртуального телескопа, що забезпечує доступ широкої аудиторії до унікальних об'єктів і процесів Всесвіту.

Значна увага приділяється освітньому аспекту. Відданість науково-популярного блогу NASA місії наукової освіти виявляється у наданні численних педагогічно орієнтованих ресурсів, адаптованих до потреб вчителів, студентів та осіб, залучених до процесу навчання протягом усього життя. Блог виконує роль своєрідної «класної кімнати серед зірок», пропонуючи методичні матеріали, відеоконтент та практичні завдання,

покликані зробити складні космічні знання зрозумілими та привабливими для широких кіл громадськості [33].

Окремий розділ контенту науково-популярного блогу присвячений детальному висвітленню діяльності провідних космічних місій, таких як функціонування марсоходів, робота космічного телескопа Габбл, експедиції на Міжнародній космічній станції. Висвітлення цих місій у блозі не обмежується лише репрезентацією їх досягнень: автори також акцентують увагу на викликах, труднощах та наукових проривах, що супроводжують процес освоєння космосу. Таким чином, блог NASA формує ефект «першого ряду» – залучаючи читача до спільного переживання динаміки наукового пізнання у сфері астронавтики.

Блог NASA виходить за межі чисто астрономічної тематики, акцентуючи увагу не тільки на космосі як об'єкті дослідження, але і на інноваційних наукових досягненнях, які впроваджуються безпосередньо в земне повсякденне життя. Такий підхід сприяє актуалізації космічної тематики, роблячи її ближчою та зрозумілішою широкій аудиторії.

Одним з важливих завдань блогу є формування інтересу до науки серед молоді, а також стимулювання розвитку майбутніх поколінь дослідників, інженерів і популяризаторів космосу.

У глобальному інформаційному середовищі, де космос одночасно постає як джерело наукових викликів і романтизованих уявлень, блог NASA виконує роль «космічних воріт» – інтерфейсу, що переносить знання, емоції і натхнення від наукового пошуку у відкритий доступ. Таким чином науково-популярний блог формує у читача ефект присутності, віртуально залучаючи його до дослідження незвіданих просторів космосу [33].

3. Науково-популярний блог «Science Buddies» – блог і центр ресурсів для молодих науковців, спрямований на те, щоб запалити іскру цікавості та перетворити її на практичні навчальні пригоди (Рис. 2.9.). Science Buddies –

це скарбниця практичних експериментів і наукових проектів. Він визнає, що найкращий спосіб вивчати науку – займатися наукою [14].

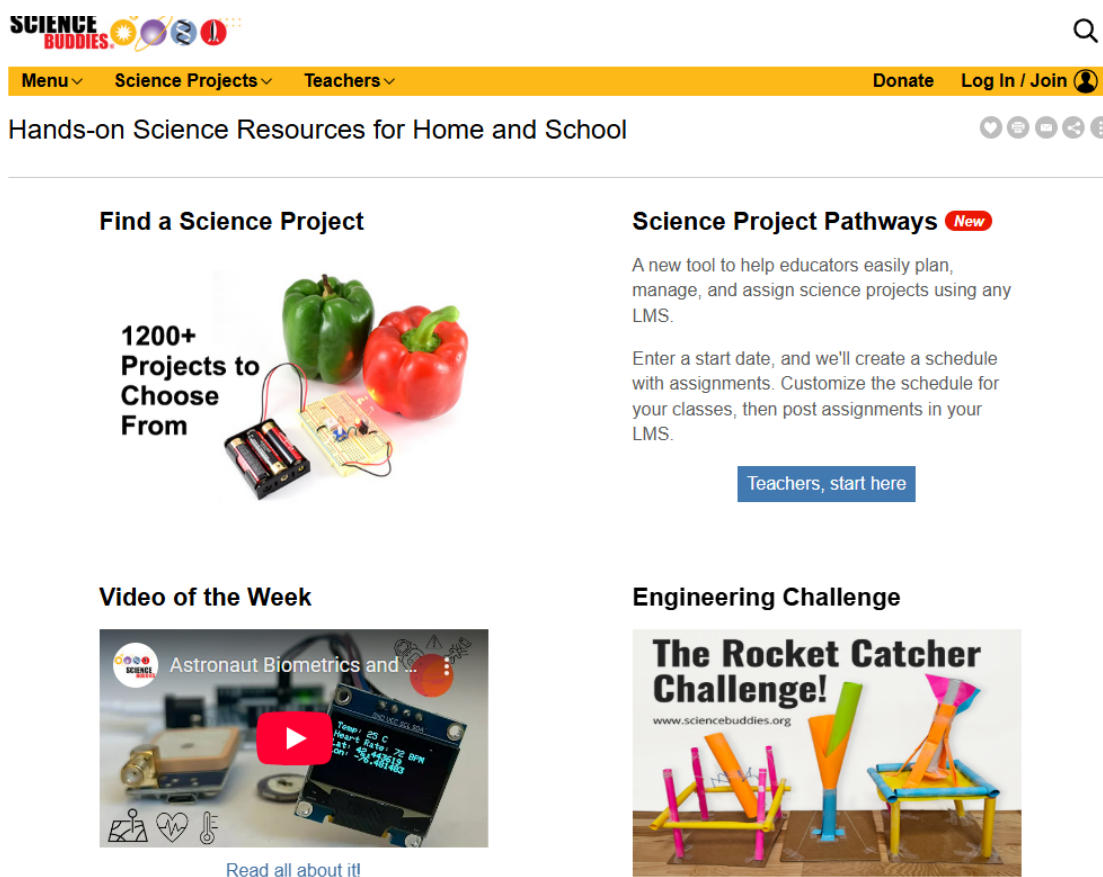

Рисунок 2.9. Науково-популярний блог «Science Buddies» [14]

Блог пропонує проекти в різних категоріях, від біології та хімії до фізики та техніки. Кожен експеримент супроводжується чіткими інструкціями, переліками матеріалів і поясненнями наукових принципів, що лежать в його основі. Наука стає справді захоплюючою, коли людина бачить її актуальність у своєму повсякденному житті. Science Buddies чудово показує підліткам, як наукові принципи застосовуються до навколишнього світу. Експерименти не є абстрактними; вони відчутні та доступні, що робить науку частиною повсякденного досвіду підлітків.

Крім того, науково-популярний блог пропонує безліч освітніх ресурсів, включаючи ідеї проектів, посібники з наукових виставок та інформацію про

кар'єру. За такого комплексного підходу блог гарантує, що підлітки зможуть вивести свої наукові інтереси на наступний рівень – або через шкільні проекти, або майбутню кар'єру в науці.

У блозі також визнається роль батьків і педагогів у вихованні молодих науковців. Він надає ресурси та підтримку для дорослих, які хочуть заохотити підлітків до наукових досліджень. Дана мережа підтримки є неоціненною для створення навчального середовища, яке сприяє науковому зацікавленню [14].

Крім вище перелічених, існує також безліч інших науково-популярних блогів, які також висвітлюють різні актуальні питання сучасної науки. Однак, перелічених вище цілком достатньо, щоб проаналізувати у наступному підрозділі ефективність використання сторітелінгу у сучасних науково-популярних блогах.

Таким чином, для дослідження ефективності використання сторітелінгу у сучасних науково-популярних блогах України та світу, було обрано шість блогів, серед яких: «Локальна історія», «Дійсна наука», «Куншт», «Science News Explorer», «Science Buddies» та «NASA». Вибірка формувалась виходячи з врахування різноманітності тематичної наповнюваності науково-популярних блогів, їх цільової аудиторії та рівнів провадження елементів сторітелінгу. Обрані ресурси охоплюють собою як локальний, так і глобальний виміри розвитку наукових досліджень, на основі чого можна провести комплексний аналіз ефективності використання сторітелінгу у сучасних науково-популярних блогах України та світу.

2.2 Аналіз ефективності використання сторітелінгу у сучасних науково-популярних блогах: переваги та недоліки

Аналіз ефективності використання сторітелінгу в сучасних науково-популярних блогах розпочнемо із науково-популярного блогу «Локальна історія», який, будучи яскравим прикладом українського науково-популярного медіа, акцентує увагу на подачі історичних,

культурологічних та суспільно важливих тем крізь призму особистих історій, регіональної специфіки та маловідомих фактів з минулих часів. Для контенту цього науково-популярного блогу характерні часті оповіді від першої особи, що свідчить про часте використання сторітелінгу як засобу комунікації з аудиторією науково-популярного блогу.

Один із важливих аспектів сторітелінгу, який має місце у науково-популярному блозі «Локальна історія», проявляється у персоніфікації історичних процесів. Зокрема, у сторітелінгу В. Панейка ««Наш провід ішов на німецько-австрійським шнурку». Про ідею українських легіонів у складі військ Антанти» [1], відображаються спогади автора про події Першої світової війни та його намагання просунути ідею співпраці українців з Антантою. При цьому оповідь ведеться від першої особи, що помітним чином свідчить про персоніфікацію історичних подій Першої світової війни на території України. Крім того, у матеріалах науково-популярного блогу «Локальна історія» часто містяться інтерв'ю з очевидцями, нащадками історичних постатей, або ж відбувається аналіз подій крізь призму досвіду конкретної людини, як це має місце у публікації під назвою ««Мати в лісі розказувала їй про мавку». Дитинство Лесі Українки у спогадах сестри» [12], де історію життя української письменниці Лесі Українки подано крізь призму дитячих свпогадів її сестри – Ольги Косач-Кривинюк. Завдяки цьому науково-популярний блог сприяє емоційній залученості читача, адже історичні події подаються не в науковому форматі, а через оповіді очевидців, які апелюють до емпатії та особистої зацікавленості читача.

Для публікації науково-популярного блогу характерна наступна структура: зав'язка, розвиток подій, кульмінація і розв'язка. За такого підходу розуміння навіть складних історичних подій та тем стає більш легким та простим. При цьому, ряд матеріалів, серед яких і ««Ранок 1 листопада застав Львів в руках української влади». Спогади про Листопадовий зрив» [25], базуються на історичних фактах, однак вибудовуються як історії з драматичним розвитком подій.

Вагома складова ефективності сторітелінгу у науково-популярному блозі «Локальна історія» – наявність візуального супроводу, тобто архівних світлин (у їх оцифрованому вигляді), мап, документів, які доповнюють сторітелінг та дозволяють значно краще залучати аудиторію. Зокрема, в публікації «Наближалось Різдво. Софія Яблонська про родинні традиції» [13] науково-популярного блогу «Локальна історія», розповідь про історію родинних традицій на Різдво ілюструється родинними фото С. Яблонської та її самої (Додаток А). У цьому випадку фото слугують не тільки ілюстраціями, а й невід’ємною частиною сторітелінгу.

Тож, за результатами аналізу науково-популярного блогу «Локальна історія», можна відзначити, що у ньому ефективно використовується сторітелінг як засіб популяризації наукових досліджень окремих історичних подій. Поєднання історичних фактів із особистими спогадами та досвідом очевидців, вдалою візуалізацією та оригінальною подачею матеріалу у вигляді сторітелінгу дозволяє привернути увагу більш ширшої аудиторії та зацікавити її у вивченні української історії «по-новому», крізь призму оповіді очевидців, яка має зав’язку, розвиток подій, кульмінацію та розв’язку.

Науково-популярний блог «Дійсна наука» хоч і не містить конкретних прикладів сторітелінгу у його публікаціях, однак його елементи простежуються у лекціях «Математика та мистецтво», «Скіфи та античність як зброя у інформаційних війнах росії проти України», «Начатися можна не лише за партами, а й в гурках та музеях» [6] тощо. Це свідчить про доволі низький рівень розвитку сторітелінгу у цьому науково-популярному блозі.

Натомість у наступному науково-популярному блозі – «Куншт», сторітелінг також набув ефективного використання, про що свідчить наступне. Основна мета цього блогу – популяризація науки з використанням цікавих та емоційно насичених історій, які не просто є сукупністю відповідної інформації, а виступають захопливим читивом для читача та засобом привернення його уваги.

Якщо проаналізувати сторітелінг у науково-популярному блозі «Куншт», то можна виділити наступні його характерні риси:

- по-перше, матеріали блогу часто є відображенням особистих історій науковців, експертів чи учасників наукових досліджень та певних історичних подій. Зокрема, у матеріалі «Як українець допомагав створювати Російську імперію: історія Феофана Прокоповича» [4] ведеться розповідь про те, яким чином український вчений та інтелектуал відіграв важливу роль у становленні московської церкви як державної інституції. Зокрема, сторітелінг описує довгий шлях Ф. Прокоповича, який здобувши освіту у православних, греко-католиків, римо-католиків, протестантів та знову православних, написавши присвяту українському гетьману І. Мазепі та будучи викладачем Києво-Могилянської академії, зробив остаточний вибір, ставши на службу до російського царя, який зіграв одну з ключових ролей у поневоленні України. Сторітелінг на основі особистого досвіду Ф. Прокоповича, який, будучи відомим українським інтелектуалом, став головним апологетом російського абсолютизму та допоміг поставити на службу самодержавцю останню структуру, яка мала хоча б формальну незалежність – московську церкву, ефективно відображає структуру сторітелінгу – зав'язку, розвиток подій, кульмінацію та розв'язку;

- по-друге, науково-популярний блог використовує при створенні сторітелінгів різноманітні художні прийоми. Зокрема, у сторітелінгу «Let it snow. Фізика сніжинок» [31] автор часто закликає читача уявити ту чи іншу ситуацію, щоб краще зрозуміти той чи інший процес у формуванні сніжинок. Зокрема, про це свідчить наступне: «А тепер уявімо, що є умови, за яких спершу росте основа шестикутної призми, а згодом, коли змінюється температура середовища, починають швидше рости бічні грані кристала. Саме так формуються екзотичні стовпці з пластинами. Спочатку, подібно до стовпчастих сніжинок, за температури -6°C формується стовпець. Пізніше сніговий кристал переміщується у холоднішу ділянку (близько -12°C), що спричиняє ріст пластинок з обох кінців стовпця. Так формується екзотична

сніжинка: стовпець з пластинами (capped column)» [31]. Такі прийоми дозволяють не тільки задіяти уяву читача, але й глибоко зосередити його увагу на читанні оповіді;

- по-третє, для сторітелінгу у цьому науково-популярному блозі використовуються як авторські ілюстрації, так і фото, різноманітні зображення, схеми, карти тощо. Зокрема, у матеріалі «Міфічне середньовіччя: все, що ви знали – (не)правда?» авторка створила власну авторську ілюстрацію, яка відображає те, про що вона говорить у своїй розповіді (Рис. 2.10.).

Рисунок 2.10. Візуальний супровід сторітелінгу «Міфічне середньовіччя: все, що ви знали – (не)правда?»

А говорить вона про розвінчування міфів про середньовіччя, які міцно укорінилися у наших головах через те, що нам завжди так говорили, так пишуть книжки. Однак, якщо поглянути на середньовіччя більш критично, тоді можна помітити ряд аспектів, які суперечать дійсності. Однак, для цього потрібно мати критичне мислення та не довіряти сліпо тому, про що пишуть в книжках по історії. Схематична візуалізація сторітелінгу гарно відображена у матеріалі «Домашня електростанція своїми руками» [20], де авторка, розкриваючи реалії життя Єремії Торонки без електроенергії, розповідає як той, маючи незгасаюче бажання вчитись вечорами, розробив пристрій, який

дозволяв освітлювати кімнату і навчатись. Переносячи реалії того часу на часи блекауту в Україні, вона дає поради як звичайні знання фізики можуть допомогти зарядити телефон за відсутності електроенергії, а також дає ряд інших важливих порад. Однак, особливу увагу у цьому матеріалі привертають саме ілюстрації, які подані у вигляді схем та анімації (Додаток Б);

- по-четверте, блог подає матеріали також у вигляді подкастів, відео та анімаційних роликів, де також простежуються елементи сторітелінгу.

Тож, науково-популярний блог «Куншт» також характеризується ефективним використанням сторітелінгу у своїх матеріалах.

Якщо ж проаналізувати ефективність використання сторітелінгу у зарубіжних науково-популярних блогах «Science News Explorer», «Science Buddies» та «NASA», то слід відзначити наступне:

1. «Science News Explorer» – зосереджує увагу на огляді найбільш нових наукових досягнень, а сторітелінг у ньому використовується в якості поєднуючої ланки між складною наукою та широкою аудиторією. Кожен матеріал розпочинається із занурення у певну контекстну ситуацію чи життєвий приклад, що дає змогу сформувати цікавість читача до знайомства із складною науковою інформацією. Текст є структурованим та логічно побудованим, часто розкривається через призму певної персони, як автора, так і інших персон. У цьому науково-популярному блозі сторітелінг дозволяє просто подати аудиторії складні теми та зробити їх зрозумілими для пересічної аудиторії. Яскравими прикладами сторітелінгу у цьому науково-популярному блозі є: «Dad's backyard lessons inspired this hearing scientist to learn» [36], «Pluto and its moon Charon may have paired up with a kiss» [43] та ряд інших.

2. Науково-популярний блог «Science Buddies» зосереджується на популяризації науки серед молоді завдяки проектам, дослідам та порадам. Для цього науково-популярного блогу сторітелінг набуває особливої значимості. Його складові відображаються у тому, що більшість публікацій

подається у вигляді історії, у якій читач є головним героєм. При цьому автори часто використовують звернення до читача у другій особі: «Уяви, що ти...», досягаючи таким чином залучення аудиторії через рольову гру. У цьому науково-популярному блозі сторітелінг не лише є інструментом, з використанням якого навчання стає цікавим, але й інструментом, що дає змогу краще засвоїти логіку наукового мислення через пережитий досвід. Гарними прикладами використання сторітелінгу у цьому науково-популярному блозі є: «Make Ice Cream in a Bag» [40], «Secret Messages With Invisible Ink!» [48], «Build a Paper Rocket» [34] та ряд інших публікацій, які поєднують елементи сторітелінгу із експериментом. У цьому аспекті сторітелінг дозволяє привернути увагу молоді до експерименту та його проведення.

3. «NASA» також вдається до використання сторітелінгу, хоча і не так часто. Для цього науково-популярного блогу характерний так званий «героїчний сторітелінг», коли головні герої – окремі астронавти чи наукові місії, що персоніфікуються. Така персоніфікація яскраво простежується у публікації «Mars 2020: Perseverance Rover» [41]. Історія подорожі знаходить відображення не лише у вигляді сторітелінгу, а й у вигляді ефективного візуального супроводу – анімаційного відображення руху марсохода. Також в межах науково-популярного блогу функціонує проєкт NASA Kids Club, де використання сторітелінгу дозволяє адаптувати складні наукові теми для наймолодшої аудиторії.

Таким чином, аналіз українських та науково-популярних блогів щодо ефективності використання ними сторітелінгу дозволяє виділити ряд переваг:

- краще привернення уваги аудиторії та формування у неї емоційної прив'язки до читання матеріалу;
- забезпечення більш кращого запам'ятовування та розуміння складної наукової інформації;
- підвищення цікавості читачів, особливо молоді, до сучасних наукових досліджень.

До недоліків слід віднести:

- виникнення ризику спотворення наукових фактів, що вимагає від автора публікації вмілого дозування використання сторітелінгу у науково-популярних блогах;
- часте зміщення вектору з наукового змісту на особисті історії, що призводить до втрати наукової складової у матеріалі науково-популярного блогу;
- складність перевірки інформації та виявлення наукових фактів;
- обмеженість глибини наукового аналізу;
- ризик маніпулювання свідомістю читача.

Таким чином, використання сторітелінгу у науково-популярних блогах має як свої переваги, так і недоліки, що вказує на необхідність вмілого його використання авторами публікацій, щоб отримати лише переваги та уникнути виникнення можливих недоліків.

2.3 Рекомендації щодо покращення застосування сторітелінгу в сучасних науково-популярних блогах

Зважаючи на проведений аналіз ефективності застосування сторітелінгу у науково-популярних блогах, а також виявлені недоліки його використання, вважаємо за доцільне сформулювати наступні рекомендації щодо покращення застосування сторітелінгу у сучасних науково-популярних блогах.

По-перше, щоб створити переконливі наукові сторітелінги, важливо включити щоб вони характеризувались наступним:

1. Ясною та лаконічною мовою – жаргон і технічні терміни слід звести до мінімуму або докладно пояснити, щоб переконатися, що аудиторія може слідувати за текстом, не гублячись у деталях;
2. Відносними персонажами та сценаріями – включення схожих персонажів і сценаріїв у наукові історії може допомогти аудиторії налагодити особистий зв'язок із темою;

3. Емоційним зв'язком і залученням – створення емоційного зв'язку з аудиторією є ще одним важливим елементом ефективного наукового оповідання [45];

4. Розумовим впливом на аудиторію – ефективність сторітелінгу в науковому спілкуванні ґрунтується на його впливі на аудиторію. Історії активують кілька областей мозку, включно з тими, які пов'язані з обробкою мови, сенсорним сприйняттям і емоційною регуляцією. Ця комплексна реакція мозку робить сторітелінг ефективним методом залучення аудиторії та сприяння науковому розумінню[45].

Зважаючи на вище викладене, для ефективного розвитку сторітелінгу у науково-популярних блогах доцільно:

1. Розвивати етичні і ефективні практики спілкування. Оскільки важливість сторітелінгу в науці продовжує зростати, вкрай важливо, щоб науковці та комунікатори надавали пріоритет відповідальному використанню технік сторітелінгу, щоб гарантувати, що наукова інформація подається точно та без упереджень. Поєднуючи силу сторітелінгу та ретельність наукових досліджень, науковці можуть створювати переконливі оповіді, які надихають і навчають громадськість, зрештою призводячи до більш поінформованого та залученого суспільства.

2. Гуманізувати науку – наука часто здається широкому загалу далекою та складною. Розкриваючи дослідження через особистий досвід і пов'язуючи наукові висновки з наслідками реального світу, сторітелінг робить науку більш доступною та привабливою. Наприклад, замість того, щоб просто подавати дані про зміну клімату, дослідник може поділитися історією сім'ї, яка постраждала від підвищення рівня моря. Цей наратив розкриває проблему на конкретному прикладі, роблячи її більш відчутною та емоційно резонансною для аудиторії. Історії мають силу залишатися в пам'яті людей ще довго після того, як прості факти зникають. Використовуючи аналогії, метафори та візуальні засоби, наукові комунікатори можуть спростити складні ідеї та зробити їх більш запам'ятовуваними. Наприклад, концепцію

квантової заплутаності можна пояснити аналогією з двома обертовими монетами, які завжди приземляються на одній стороні, незалежно від того, наскільки вони віддалені. Це створює яскравий уявний образ, який допомагає аудиторії зрозуміти основну концепцію.

3. Включати у сторітелінг мультимедійні елементи, такі як відео, анімація або інтерактивні демонстрації, що допоможе ще більше покращити розуміння та залучення. Використання інструменту для редагування відео може зробити ці візуальні посібники більш досконалими та професійними, оживляючи абстрактні концепції та роблячи їх більш конкретними для аудиторії.

4. Залучати емоції та розвивати емпатію в аудиторії – ефективний науковий сторітелінг не просто інформує; він також викликає емоції аудиторії. Враховуючи такі універсальні людські переживання, як цікавість, здивування чи занепокоєння, сторітелінг може розвивати співчуття та спонукати до дій. Наприклад, розповідь про тяжке становище виду, що перебуває під загрозою зникнення, може викликати почуття смутку та співчуття, надихаючи аудиторію підтримати зусилля щодо збереження. Подібним чином розповідь про наукове відкриття може викликати почуття благоговіння та хвилювання, запалюючи пристрасть до подальших досліджень [45].

Переконлива науковий сторітелінг має містити кілька ключових компонентів:

1. Простого і зрозумілого головного героя – дослідника, пацієнта чи навіть вид;
2. Елементи драматизування – виклики, невдачі та прориви;
3. Яскраві візуальні деталі, які оживляють історію;
4. Значуще повідомлення або думка, яке резонує з аудиторією [45].

Поєднуючи ці елементи разом, наукові комунікатори можуть створити наративи, які інформують і надихають. Сила сторітелінгу полягає в його

здатності подолати прірву між науковим світом і широким загалом, сприяючи глибшому розумінню та вдячності за чудеса науки.

Таким чином, при створенні сторітелінгів у науково-популярних блогах, доцільно:

- по-перше, дотримуватись балансу між його емоційною складовою та науковою точністю;
- по-друге, варто залучати до написання матеріалів тих науковців, які можуть ефективно адаптувати складні поняття для їх розуміння широкою аудиторією;
- по-третє, сторітелінг краще вибудовувати на реальних історіях, досвіді та експериментах, які дозволяють продемонструвати наукові досягнення чи пояснити складні явища з позиції людського досвіду;
- по-четверте, при створенні сторітелінгу доцільно враховувати вікові та інші особливості аудиторії, на яку він спрямовуватиметься;
- по-п'яте, для більшої переконливості та ефективності доречно використовувати ефективний візуальний супровід сторітелінгу;
- по-шосте, доцільно також розвивати інтерактивні форми сторітелінгу, які сприятимуть більш глибокому залученню аудиторії та формуванню у неї креативного мислення.

Висновки до розділу 2:

Для дослідження ефективності використання сторітелінгу у сучасних науково-популярних блогах України та світу, було обрано шість блогів, серед яких: «Локальна історія», «Дійсна наука», «Куншт», «Science News Explorer», «Science Buddies» та «NASA». Вибірка формувалась виходячи з врахування різноманітності тематичної наповнюваності науково-популярних блогів, їх цільової аудиторії та рівнів провадження елементів сторітелінгу. Обрані ресурси охоплюють собою як локальний, так і глобальний виміри розвитку наукових досліджень, на основі чого можна провести комплексний аналіз

ефективності використання сторітелінгу у сучасних науково-популярних блогах України та світу.

Аналіз українських та науково-популярних блогів щодо ефективності використання ними сторітелінгу дозволяє виділити ряд переваг:

- краще привернення уваги аудиторії та формування у неї емоційної прив'язки до читання матеріалу;
- забезпечення більш кращого запам'ятовування та розуміння складної наукової інформації;
- підвищення цікавості читачів, особливо молоді, до сучасних наукових досліджень.

До недоліків слід віднести:

- виникнення ризику спотворення наукових фактів, що вимагає від автора публікації вмілого дозування використання сторітелінгу у науково-популярних блогах;
- часте зміщення вектору з наукового змісту на особисті історії, що призводить до втрати наукової складової у матеріалі науково-популярного блогу;
- складність перевірки інформації та виявлення наукових фактів;
- обмеженість глибини наукового аналізу;
- ризик маніпулювання свідомістю читача.

Тож, використання сторітелінгу у науково-популярних блогах має як свої переваги, так і недоліки, що вказує на необхідність вмілого його використання авторами публікацій, щоб отримати лише переваги та уникнути виникнення можливих недоліків.

При створенні сторітелінгів у науково-популярних блогах, доцільно дотримуватись таких рекомендацій:

- по-перше, дотримуватись балансу між його емоційною складовою та науковою точністю;

- по-друге, варто залучати до написання матеріалів тих науковців, які можуть ефективно адаптувати складні поняття для їх розуміння широкою аудиторією;

- по-третє, сторітелінг краще вибудовувати на реальних історіях, досвіді та експериментах, які дозволяють продемонструвати наукові досягнення чи пояснити складні явища з позиції людського досвіду;

- по-четверте, при створенні сторітелінгу доцільно враховувати вікові та інші особливості аудиторії, на яку він спрямовуватиметься;

- по-п'яте, для більшої переконливості та ефективності доречно використовувати ефективний візуальний супровід сторітелінгу;

- по-шосте, доцільно також розвивати інтерактивні форми сторітелінгу, які сприятимуть більш глибокому залученню аудиторії та формуванню у неї креативного мислення.

ВИСНОВКИ

У процесі роботи над дослідженням було досягнуто поставленої мети та виконано завдання, внаслідок чого були отримані наступні висновки.

У процесі визначення сутності сторітелінгу та його ролі в медіакомунікаціях було встановлено, що сторітелінг – це один із найбільш потужних інструментів у сфері медіакомунікацій, який дозволяє здійснювати ефективну передачу інформації, викликати емоції та формувати стійкі зв'язки з аудиторією. Його сутність зводиться до створення захопливих та значущих історій, що можуть зацікавити, надихнути та змінити поведінку людей тим чи іншим чином. У сучасному світі, в якому читачі є часто перевантаженими інформацією, сторітелінг дозволяє виділитися, донести основні ідеї та відобразити їх у пам'яті аудиторії. У медіакомунікаціях роль сторітелінгу зводиться не тільки до утримання уваги аудиторії, але й до формування довіри, зміцнення брендової ідентичності та побудови стійкого емоційного зв'язку. Шляхом побудови гарно структурованих наративів можна здійснити перетворення складних концепцій на більш зрозумілі та цікаві для аудиторії історії. Таким чином, сьогодні сторітелінг не лише набуває рис мистецтва, а стає стратегічним інструментом, здатним забезпечити успіх у медіакомунікаційному середовищі.

Під час окреслення місця сторітелінгу у формуванні науково-популярного контенту в медіа, було встановлено, що сторітелінг посідає важливу роль у процесі формування науково-популярного контенту в медіа, дозволяючи складним науковим дослідженням ставати більш доступними для широкої аудиторії. Він дозволяє встановити тісний емоційний зв'язок між автором та споживачем науково-популярного вмісту, зробити інформацію не тільки зрозумілою, але й цікавою. З використанням сторітелінгу можна досягти ефекту більш глибокого занурення в тему, стимулювати інтерес до науки та прагнення до отримання нових знань. Вдаючись до використання сторітелінгу, медіа значно підвищують рівень

обізнаності громадськості, популяризуючи наукові відкриття. У сучасному світі цей інструмент успішно поєднує освітню та розважальну функції медіа.

Під час характеристики науково-популярних блогів та їх значення у сучасному світі ми встановили, що науково-популярні блоги – це більше, ніж просто цифрові платформи для обміну інформацією; вони є динамічною частиною сучасного наукового дискурсу, пропонуючи унікальні можливості для залучення громадськості до науки. Поєднуючи розваги з освітою, ці блоги не лише інформують, але й надихають читачів цікавістю та критичним мисленням. Оскільки суспільство продовжує розвиватись разом з науково-технічним прогресом, чітка, доступна комунікація, яку забезпечують науково-популярні блоги, матиме вирішальне значення для формування поінформованої та залученої громадськості.

Для дослідження ефективності використання сторітелінгу у сучасних науково-популярних блогах України та світу, було обрано шість блогів, серед яких: «Локальна історія», «Дійсна наука», «Куншт», «Science News Explorer», «Science Buddies» та «NASA». Вибірка формувалась виходячи з врахування різноманітності тематичної наповнюваності науково-популярних блогів, їх цільової аудиторії та рівнів провадження елементів сторітелінгу. Обрані ресурси охоплюють собою як локальний, так і глобальний виміри розвитку наукових досліджень, на основі чого можна провести комплексний аналіз ефективності використання сторітелінгу у сучасних науково-популярних блогах України та світу.

Аналіз українських та науково-популярних блогів щодо ефективності використання ними сторітелінгу дозволяє виділити ряд переваг:

- краще привернення уваги аудиторії та формування у неї емоційної прив'язки до читання матеріалу;
- забезпечення більш кращого запам'ятовування та розуміння складної наукової інформації;
- підвищення цікавості читачів, особливо молоді, до сучасних наукових досліджень.

До недоліків слід віднести:

- виникнення ризику спотворення наукових фактів, що вимагає від автора публікації вмілого дозування використання сторітелінгу у науково-популярних блогах;
- часте зміщення вектору з наукового змісту на особисті історії, що призводить до втрати наукової складової у матеріалі науково-популярного блогу;
- складність перевірки інформації та виявлення наукових фактів;
- обмеженість глибини наукового аналізу;
- ризик маніпулювання свідомістю читача.

Тож, використання сторітелінгу у науково-популярних блогах має як свої переваги, так і недоліки, що вказує на необхідність вмілого його використання авторами публікацій, щоб отримати лише переваги та уникнути виникнення можливих недоліків.

При створенні сторітелінгів у науково-популярних блогах, доцільно дотримуватись таких рекомендацій:

- по-перше, дотримуватись балансу між його емоційною складовою та науковою точністю;
- по-друге, варто залучати до написання матеріалів тих науковців, які можуть ефективно адаптувати складні поняття для їх розуміння широкою аудиторією;
- по-третє, сторітелінг краще вибудовувати на реальних історіях, досвіді та експериментах, які дозволяють продемонструвати наукові досягнення чи пояснити складні явища з позиції людського досвіду;
- по-четверте, при створенні сторітелінгу доцільно враховувати вікові та інші особливості аудиторії, на яку він спрямовуватиметься;
- по-п'яте, для більшої переконливості та ефективності доречно використовувати ефективний візуальний супровід сторітелінгу;

- по-шосте, доцільно також розвивати інтерактивні форми сторітелінгу, які сприятимуть більш глибокому залученню аудиторії та формуванню у неї креативного мислення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Наш провід ішов на німецько-австрійським шнурку». Про ідею українських легіонів у складі військ Антанти. *Локальна історія*, 2025. URL: <https://localhistory.org.ua/texts/chitanka/nash-provid-ishov-na-nimetsko-avstriiski-m-shnurku-pro-ideiu-ukrayinskikh-legioniv-u-skladi-viisk-antanti/> (дата звернення: 15.04.2025).
2. Англомовний науково-популярний блог Science News Explores. 2025. URL: <https://www.snexplores.org/> (дата звернення: 15.04.2025).
3. Васківська О. Є. Сторітелінг як інструмент соціальної журналістики. *Modern international relations: topical problems of theory and practice: collective monograph*, 2021. С. 280-284.
4. Гнатів Н. Як українець допомагав створювати Російську імперію: історія Феофана Прокоповича. *Куншт*, 2024. URL: <https://kunsht.com.ua/articles/iak-ukrayinets-dopomahav-stvoriuvaty-rosiysku-imperiiu-istoriia-feofana-prokopovycha> (дата звернення: 15.04.2025).
5. Гоцур О., Спорняк Д. Українські науково-популярні блоги на платформі YouTube: особливості функціонування. *Синопис: текст, контекст, медіа*, 2023. №29(3) С. 226-232.
6. Дійсна наука, 2025. URL: https://www.facebook.com/RealScienceU/?locale=uk_UA (дата звернення: 15.04.2025).
7. Дійсна наука. *Моя наука*, 2025. URL: <https://my.science.ua/directory/dijsna-nauka/> (дата звернення: 15.04.2025).
8. Компанцева Л. Психолінгвістичний опис технологічного дискурсу нових медіа. *Психолінгвістика*. 2018. Вип. 23 (2). С. 120-131.
9. Локальна історія. *Офіційний сайт науково-популярного блогу*. 2025. URL: <https://localhistory.org.ua/> (дата звернення: 15.04.2025).

10. Любченко Ю. В., Сірінюк-Долгарьова К. Сторітелінг в аудіоформаті: основні підходи. *Соціальні комунікації: стратегічні взаємодія та взаємовплив*, 2020. С. 73-77.
11. Мазурок М., Саприкіна О. Сторітелінг як ефективний інструмент формування комунікативної компетентності здобувачів освіти Нової української школи. *Молодь і ринок*, 2022. №1. С. 160-165.
12. Мати в лісі розказувала їй про мавку». Дитинство Лесі Українки у спогадах сестри. *Локальна історія*, 2025. URL: <https://localhistory.org.ua/texts/chitanka/mati-v-lisi-rozkazuvala-yii-pro-mavku-ditinstvo-lesi-ukrayinki-u-spagadakh-sestri/> (дата звернення: 15.04.2025).].
13. Наближалось Різдво. Софія Яблонська про родинні традиції. *Локальна історія*, 2024. URL: <https://localhistory.org.ua/texts/chitanka/nablizhalosia-rizdvo/> (дата звернення: 15.04.2025).
14. Науково-популярний блог «Science Buddies». 2025. URL: <https://www.sciencebuddies.org/about/us> (дата звернення: 15.04.2024).
15. Науково-популярний блог «Локальна історія» на YouTube. 2025. URL: https://www.youtube.com/channel/UCumrocMwzCRvuxmC0J_4LvQ (дата звернення: 15.04.2025).
16. Науково-популярний блог «Локальна історія» у Facebook. 2025. URL: <https://www.facebook.com/LokalnaIstoria/> (дата звернення: 15.04.2025).
17. Науково-популярний блог «Локальна історія» у Instagram. 2025. URL: <https://www.instagram.com/localhistoryua/> (дата звернення: 15.04.2025).
18. Науково-популярний блог «Локальна історія» у Telegram. 2025. URL: <https://t.me/LocalHistoryUA> (дата звернення: 15.04.2025).
19. Науково-популярний блог NASA, 2025. URL: <https://blogs.nasa.gov/> (дата звернення: 15.04.2025).
20. Олійник В. Домашня електростанція своїми руками. *Куншт*, 2022. URL:

<https://kunsht.com.ua/articles/domashnya-elektrostanciya-svoimi-rukami> (дата звернення: 15.04.2025).

21. Офіційна сторінка науково-популярного блогу «Дійсна наука». 2025. URL: <https://www.youtube.com/channel/UCwqAbelS3bESmgVSrpaUezg/videos> (дата звернення: 15.04.2025).

22. П'ятецька О. В. Сторітелінг як поліфункціональний інструмент сучасної комунікації: мовностилістичні особливості. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*, 2019. №39. С. 106-121.

23. Побідаш І.Л. Сторітелінг: ознаки «гарної» історії. *Обрії друкарства*. 2019. № 1. С. 144-150.

24. Подкаст науково-популярного блогу «Локальні історії» на SoundCloud. 2025. URL: https://soundcloud.com/lokalna_istoriya (дата звернення: 15.04.2025).

25. «Ранок 1 листопада застав Львів в руках української влади». Спогади про Листопадовий зрив. *Локальна історія*, 2024. URL: <https://localhistory.org.ua/texts/chitanka/ranok-1-listopada-zastav-lviv-v-rukakh-ukrayinskoyi-vladi-spogadi-stepana-barana-pro-listopadovii-zriv/> (дата звернення: 15.04.2025).

26. Спецпроект «Туди-сюди» науково-популярного блогу «Локальні історії». 2025. URL: https://soundcloud.com/lokalna_istoriya/sets/a8u2vfl2ghpp (дата звернення: 15.04.2025).

27. Спецпроекти науково-популярного блогу «Куншт», 2025. URL: <https://kunsht.com.ua/projects> (дата звернення: 15.04.2025).

28. Українське науково-популярне медіа «Куншт». 2025. URL: <https://kunsht.com.ua/about> (дата звернення: 15.04.2025).

29. Успішний сторітелінг. Як писати так, щоб ваш текст прочитали. *Європейський простір*, 2018. URL: <https://euprostor.org.ua/practices/134437>. (дата звернення: 25.11.2024).

30. Харитоненко О. І. Сторітелінг як жанр, наратив і засіб архітектоніки в журналістиці: зміст, різновиди, сучасні інтерпретації. Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (25 жовтня 2018 р.) [наук. ред. В. М. Каленич]. Вінниця, 2018. С. 243-249.

31. Шаповал Д. Let it snow. Фізика сніжинок. *Куншт*, 2022. URL: <https://kunsht.com.ua/articles/let-it-snow-fizika-snizhinok> (дата звернення: 15.04.2025)

32. Ятчук О. Сторітелінг як комунікаційна технологія поширення інформації в соціальних мережах: виклики та перспективи. *Development of sustainable communications of higher education institutions in social media: the collective monograph*. 2023. С. 113-119.

33. Best Science Blogs and Websites For Science Lovers, 2024. URL: <https://blogonyourown.com/best-science-blogs/> (дата звернення: 15.04.2025).

34. Build a Paper Rocket. *Science Buddies*, 2025. URL: <https://www.sciencebuddies.org/stem-activities/paper-rocket> (дата звернення: 15.04.2025).

35. Chartier M. Storytelling in Science : Why it matters and how to improve your skills. 2022. URL: <https://fourwaves.com/blog/science-storytelling/>. (дата звернення: 25.11.2024).

36. Dad's backyard lessons inspired this hearing scientist to learn. *Science News Explorer*, 2025. URL: <https://www.snexplores.org/article/hearing-scientist-backyard-lessons> (дата звернення: 15.04.2025).

37. Dahlstrom M. F. Using narratives and storytelling to communicate science with nonexpert audiences. *Proceedings of the national academy of sciences*, 2014. №111. Pp. 614-620.

38. Freddi M. Blurring the lines between genres and audiences: Interaction in science blogs. *Discourse and Interaction*, 2020. №13(2). Pp. 9-35.

39. Mahrt M., Puschmann, C. Science blogging: An exploratory study of motives, styles, and audience reactions. *Journal of science Communication*, 2014. №13(3). Pp. 1-14.
40. Make Ice Cream in a Bag. *Science Buddies*, 2025. URL: <https://www.sciencebuddies.org/stem-activities/ice-cream-bag> (дата звернення: 15.04.2025).
41. Mars 2020: Perseverance Rover. *NASA*, 2020. URL: <https://science.nasa.gov/mission/mars-2020-perseverance/> (дата звернення: 15.04.2025).
42. Parkes D. A Brief History of Storytelling: How Long Has it Existed? 2023. URL: <https://danielaparkes.com/blog/brief-history-of-storytelling/>. (дата звернення: 25.11.2024).
43. Pluto and its moon Charon may have paired up with a kiss. *Science News Explorer*, 2025. URL: <https://www.snexplores.org/article/pluto-charon-kiss-collision> (дата звернення: 15.04.2025).
44. Putnam L. The Changing Role of Blogs in Science Information Dissemination. *Science and Technology Librarianship*, 2023. URL: <http://www.istl.org/11-spring/article4.html>. (дата звернення: 25.11.2024).
45. Schick B. Storytelling in Science: The Key to Engaging Your Audience. 2024. URL: <https://meshagency.com/storytelling-in-science-the-key-to-engaging-your-audience/>. (дата звернення: 25.11.2024).
46. Science Blogs: Informing and Entertaining the Public. 2024. URL: <https://www.thedeeping.eu/2024/05/17/science-blogs-informing-and-entertaining-the-public/>. (дата звернення: 25.11.2024).
47. Scientific Storytelling: The Art of Communicating Science. 2024. URL: <https://bluemonarchgroup.com/blog/scientific-storytelling-the-art-of-communicating-science/>. (дата звернення: 25.11.2024).

48. Secret Messages With Invisible Ink! *Science Buddies*, 2025. URL: <https://www.sciencebuddies.org/stem-activities/invisible-ink> (дата звернення: 15.04.2025).

49. The Evolution of Storytelling. 2022. URL: <https://www.trueeditors.com/blog/the-evolution-of-storytelling/>. (дата звернення: 25.11.2024).

50. The History And Future Of Storytelling. 2021. URL: <https://aquantillionwords.com/2021/12/15/the-history-and-future-of-storytelling/>. (дата звернення: 25.11.2024).

ДОДАТКИ

Додаток А

Візуальний супровід сторітелінгу науково-популярного блогу «Локальна історія» на тему «Наближалось Різдво. Софія Яблонська про родинні традиції»

Родина Яблонських. Стоїть: Мирон Яблонський.
Сидять: Ольга Яблонська, Ярослав Яблонський, Марія Яблонська,
Модеста Яблонська та Софія Яблонська

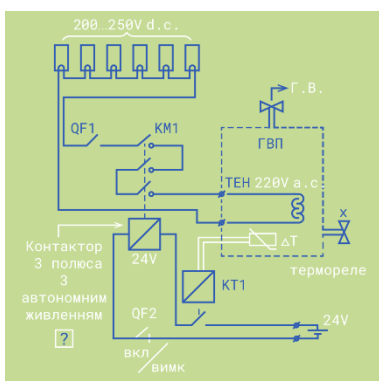
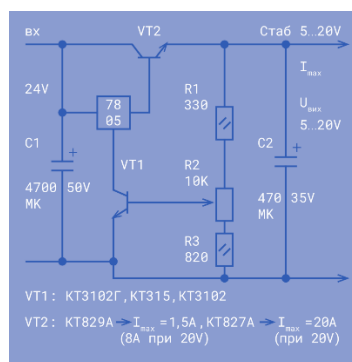
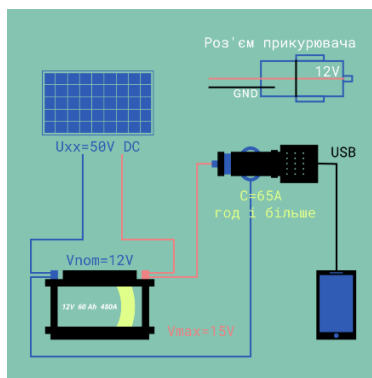
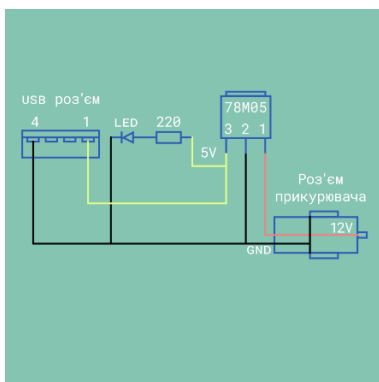
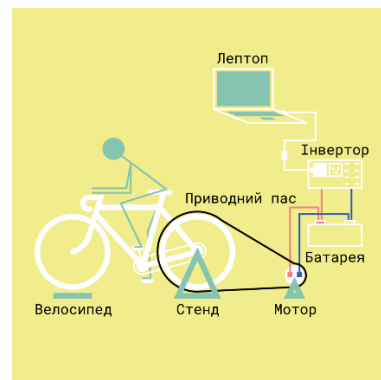
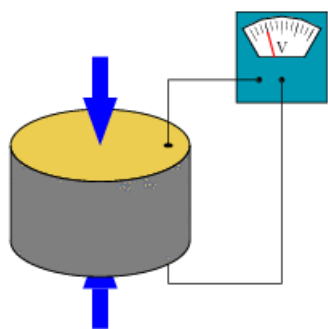
Сім'я Яблонських з друзями. Село Гребенів, 1934-1939 рр.

Софія Яблонська, 1910-ті роки

Додаток Б

Візуальний супровід сторітелінгу «Домашня електростанція своїми руками» у науково-популярному блозі «Куншт»

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавра

Мацак Юлія Едуардівна

Сторітелінг в медіакомунікаціях: на прикладі науково-популярних блогів

м. Харків, 2025 рік

У кваліфікаційній роботі розглянуто сторітелінг як інструмент сучасної медіакомунікації, особливо в контексті науково-популярних блогів. Проаналізовано сутність сторітелінгу, його еволюцію та ключові елементи, що забезпечують ефективність комунікаційного процесу. Значну увагу приділено ролі сторітелінгу у формуванні доступного й емоційно насиченого наукового контенту, а також його впливу на підвищення рівня медіаграмотності та популяризацію науки. У другій частині роботи проведено аналіз українських та зарубіжних науково-популярних блогів, виявлено основні тенденції та проблеми використання сторітелінгу, запропоновано рекомендації щодо підвищення його ефективності. Результати дослідження демонструють, що сторітелінг сприяє не лише кращому розумінню складної інформації, а й формуванню емоційного зв'язку між автором і аудиторією, що робить його незамінним інструментом у цифрову епоху.

Ключові слова: сторітелінг, медіакомунікації, науково-популярні блоги, цифрові медіа, популяризація науки.

ANNOTATION

of the bachelor's qualification thesis

Matsak Yuliia

Storytelling in Media Communications: The Case of Popular Science Blogs

Kharkiv, 2025

The qualification paper explores storytelling as a tool of modern media communication, particularly in the context of science popularization blogs. It analyzes the essence of storytelling, its historical evolution, and the key elements that ensure communication effectiveness. Special attention is paid to the role of storytelling in creating accessible and emotionally engaging scientific content and its impact on media literacy and science communication. The second part of the work presents an analysis of Ukrainian and international science blogs, identifying current trends and challenges in storytelling practices, and offering recommendations for improving their effectiveness. The findings demonstrate that storytelling enhances the understanding of complex information and fosters an emotional connection between the author and the audience, making it an essential tool in the digital age.

Keywords: storytelling, media communication, science blogs, digital media, science popularization.